

Na osnovu člana 44 stav 2 tačka 3 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore („Službeni list CG”, br. 40/10, 6/13 i 70/17) i člana 136 stav 4 Zakona o kreditnim institucijama („Službeni list CG”, broj 72/19), Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici od 28. decembra 2020. godine, donio je

ODLUKU O PROCJENI ADEKVATNOSTI INTERNOG KAPITALA KREDITNE INSTITUCIJE

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovom odlukom uređuje se postupak procjene adekvatnosti internog kapitala kreditne institucije, način i rokovi izvještavanja Centralne banke Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka) o adekvatnosti internog kapitala kreditne institucije kao i izračunavanje internog kapitala.

Značenje izraza

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovoj odluci imaju sljedeća značenja:

- 1) **mala i jednostavna kreditna institucija** je kreditna institucija:
 - koja nije velika kreditna institucija u smislu tačke 2 ovog stava;
 - čiji je ukupan iznos aktive na pojedinačnoj osnovi ili, ako je primjenljivo, na konsolidovanoj osnovi u prosjeku manji ili jednak pragu od 200.000.000 EUR u periodu od četiri godine koji neposredno prethodi tekućem godišnjem izvještajnom periodu;
 - koja primjenjuje pojednostavljene planove oporavka u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama („Službeni list CG”, broj 72/19) - (u daljem tekstu: Zakon), odnosno plan sanacije u skladu sa zakonom kojim se uređuje sanacija kreditnih institucija;
 - čiji se poslovi iz knjige trgovanja klasifikuju u skladu sa članom 103 stav 1 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija (u daljem tekstu: Odluka o adekvatnosti kapitala);
 - čiji ukupan iznos pozicija u derivatima koje drži sa namjerom trgovanja ne prelazi 2% njene ukupne bilansne i vanbilansne aktive, a ukupan iznos njenih pozicija u derivatima ne prelazi 5%, utvrđeno u skladu sa članom 298 stav 3 Odluke o adekvatnosti kapitala;
 - koja ima više od 75% konsolidovane ukupne aktive i konsolidovanih ukupnih obaveza, osim izloženosti u okviru grupe u oba slučaja, koja se odnosi na poslove sa drugim ugovornim stranama sa sjedištem u Crnoj Gori ili Evropskoj ekonomskoj zoni; i
 - koja ne primjenjuje interne modele kako bi ispunila prudencijalne zahtjeve u skladu sa ovom odlukom, osim za zavisna društva koja primjenjuju interne

modele razvijene na nivou grupe, pod uslovom da grupa podliježe zahtjevima za izvještavanje na konsolidovanom nivou;

- 2) **velika kreditna institucija** je kreditna institucija koja:
 - je klasifikovana kao globalno sistemski važna kreditna institucije (GSV kreditna institucija), u skladu sa Zakonom;
 - se smatra ostalom sistemski važnom institucijom (OSV kreditna institucija) u skladu sa Zakonom;
 - predstavlja jednu od tri najveće kreditne institucije u Crnoj Gori; i/ili
 - ima iznos aktive na pojedinačnoj osnovi ili, ako je primjenljivo, na osnovu konsolidovanog položaja, 500.000.000 EUR ili više;
- 3) **rizični profil** je mjera, odnosno procjena svih rizika kojima je izložena ili bi mogla da bude izložena kreditna institucija u svom poslovanju;
- 4) **testiranje otpornosti na stres** je procjena uticaja određenih događaja i procesa, uključujući mikroekonomske i makroekonomske scenarije, na ukupnu kapitalnu poziciju kreditne institucije ili na izvore finansiranja i likvidnost, projekcijom izvora kapitala i kapitalnih zahtjeva kreditne institucije ili uticaja šokova na sveukupnu likvidnosnu poziciju kreditne institucije, uključujući i određivanje kapitalnih zahtjeva.

Strategija internog kapitala

Član 3

(1) Strategija internog kapitala treba da obezbijedi održavanje nivoa kapitala koji može da pokrije očekivani rast plasmana, buduće izvore sredstava i njihovog korišćenja, politiku dividendi kao i sve promjene minimalnog iznosa regulatornog kapitala utvrđenog u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala.

(2) Kreditna institucija dužna je da za potrebe utvrđivanja adekvatnosti internog kapitala utvrdi plan kapitala kojim se jasno definišu:

- 1) strateški ciljevi i rokovi za njihovo ostvarenje, uzimajući u obzir uticaj makroekonomskih faktora i promjenu smjera ekonomskog ciklusa na strateške planove;
- 2) procedure planiranja kapitala i odgovornosti za taj proces;
- 3) način ispunjavanja kapitalnih zahtjeva u budućnosti;
- 4) relevantna ograničenja vezana za kapital (npr. uticaj izmjene ili donošenja novih propisa);
- 5) postupanje u nepredviđenim okolnostima (npr. način pribavljanja dodatnog kapitala, ograničavanje poslovne aktivnosti ili primjena tehnika ublažavanja rizika).

Uspostavljanje i implementacija postupka procjene internog kapitala

Član 4

(1) Kreditna institucija utvrđuje odgovarajući postupak za kontinuiranu procjenu i održavanje internog kapitala, uzimajući u obzir rizični profil kreditne institucije, upravljanje rizicima i tehnike koje koristi za ublažavanje rizika.

(2) Za potrebe iz stava 1 ovog člana, mogu se uzeti u obzir i ciljni eksterni rejting, tržišna pozicija, ulazak na nova tržišta, dostupnost kapitala i preuzimanja drugih

društava i drugi strateški ciljevi, a njihov uticaj na visinu internog kapitala kreditna institucija je dužna da analizira i dokumentuje.

(3) Postupak iz stava 1 ovog člana smatraće se odgovarajućim ako:

- 1) je zasnovan na utvrđivanju, mjerenju ili procjeni, agregiranju i praćenju značajnih rizika;
- 2) obezbjeđuje adekvatan interni kapital, uzimajući u obzir rizični profil kreditne institucije; i
- 3) je na odgovarajući način uključen u sistem upravljanja kreditnom institucijom.

(4) Kreditna institucija dužna je da postupak procjene koji utvrdi dokumentuje i redovno preispituje.

(5) Procjenu adekvatnosti postupka iz stava 1 ovog člana, interna revizija kreditne institucije vrši najmanje jednom godišnje.

(6) Na utvrđivanje i implementaciju postupka procjene adekvatnosti internog kapitala primjenjuju se smjernice koje su date u Prilogu 1 koji čini sastavni dio ove odluke.

II. POSTUPAK PROCJENE ADEKVATNOSTI INTERNOG KAPITALA

2.1. Obuhvat postupka

Faze postupka procjene

Član 5

(1) Postupak procjene adekvatnosti internog kapitala obuhvata:

- 1) identifikovanje rizika;
- 2) mjerenje ili procjenu pojedinog rizika i određivanje pripadajućih iznosa internih kapitalnih zahtjeva za utvrđivanje ukupnog internog kapitala; i
- 3) upoređivanje potrebnog regulatornog i potrebnog internog kapitala.

(2) Procjena internog kapitala u skladu sa stavom 1 ovog člana vrši se najmanje jednom godišnje, a u slučaju značajne promjene rizičnog profila kreditne institucije i češće.

2.2. Identifikovanje rizika

Značajni rizici

Član 6

(1) Kreditna institucija je dužna da u postupku procjene adekvatnosti internog kapitala, na osnovu svog rizičnog profila utvrdi značajne rizike kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, uzimajući u obzir vrstu, obim i složenost svojih aktivnosti i tržišta na kojima posluje.

(2) U cilju utvrđivanja značajnih rizika u skladu sa stavom 1 ovog člana, kreditna institucija dužna je da analizira:

- 1) kreditni, tržišni i operativni rizik, uključujući i druge rizike za koje se izračunavaju kapitalni zahtjevi u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala;
- 2) rizike koji nijesu u potpunosti pokriveni minimalnim kapitalnim zahtjevima iz Odluke o adekvatnosti kapitala (valutno indukovani kreditni rizik, rezidualni rizik i rizike koji proizilaze iz poslova sekjuritizacije, moguća potcijenjenost kreditnog rizika zbog korišćenja standardizovanog pristupa, moguća potcijenjenost operativnog rizika zbog korišćenja jednostavnog ili standardizovanog pristupa);
- 3) kamatni rizik iz pozicija kojima se ne trguje, rizik prekomjernog finansijskog leveridža, rizik koncentracije, reputacioni i strateški rizik;
- 4) rizik likvidnosti i rizik izvora finansiranja, uključujući intradnevnu likvidnost, založenu imovinu i upravljanje kolateralima;
- 5) uticaj eksternih faktora (ekonomsko i poslovno okruženje); i
- 6) ostale rizike kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u poslovanju, a koji nijesu uključeni u tač. 1 do 4 ovog stava.

(3) Utvrđivanje svih rizika i određivanje njihovog značaja mora biti zasnovano na sveobuhvatnoj procjeni rizika kojima je kreditna institucija izložena ili bi mogla biti izložena, a koji su primjereni pojedinim poslovima, proizvodima, aktivnostima, procesima i sistemima kreditne institucije, i to na nivou portfolia i na nivou pojedinog proizvoda.

(4) Utvrđivanje rizika obuhvata i procjenu finansijskog stanja kreditne institucije i eksternog okruženja u kojem posluje.

(5) Izuzetno od stava 2 ovog člana, mala i jednostavna kreditna institucija u procesu procjene adekvatnosti internog kapitala, pored rizika iz stava 2 tačka 1 ovog člana, naročito analizira:

- 1) rizik koncentracije;
- 2) rizik povezan sa upravljanjem;
- 3) kamatni rizik iz pozicija kojim se ne trguje;
- 4) rizik likvidnosti, uključujući mogućnost prikupljanja dodatnog kapitala;
- 5) rizik prekomjernog finansijskog leveridža;
- 6) strateški rizik; i
- 7) uticaj eksternih faktora.

(6) Izuzetno od stava 5 ovog člana, mala i jednostavna kreditna institucija može umjesto procjene rizika iz stava 5 ovog člana za te rizike da izdvoji interni kapitalni zahtjev u iznosu od najmanje 5% ukupnih kapitalnih zahtjeva za rizike iz stava 2 tačka 1 ovog člana.

Definicije rizika

Član 7

(1) Kreditna institucija može da, radi upravljanja rizicima iz ove odluke, pored indikatora utvrđenih Zakonom i propisom Centralne banke kojim se uređuje upravljanje

rizicima u kreditnim institucijama, utvrdi i druge indikatore (u daljem tekstu: definicija rizika), pri čemu je dužna da ih detaljno obrazloži.

(2) Ako kreditna institucija koristi različite definicije onih rizika za koje je obračun kapitalnih zahtjeva propisan Odlukom o adekvatnosti kapitala, dužna je da obrazloži kakav uticaj ima primjena tih definicija na visinu kapitalnih zahtjeva kreditne institucije utvrđenu u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala.

2.3. Mjerenje ili procjena pojedinog rizika i određivanje pripadajućeg iznosa internih kapitalnih zahtjeva

Metodologija mjerenja ili procjene rizika

Član 8

(1) Kreditna institucija je dužna da prilikom izračunavanja internih kapitalnih zahtjeva kvantitativnim metodama mjeri ili, ako je rizike teško kvantifikovati, procjenjuje značajne rizike koristeći metodologije i pristupe koji su primjereni njenoj organizaciji i poslovnim aktivnostima.

(2) Kreditna institucija je dužna da utvrdi za koje je rizike, osim kreditnog, tržišnog rizika, rizika koji proizilazi iz prilagođavanja kreditnom vrednovanju (CVA) i operativnog rizika, pri utvrđivanju internih kapitalnih zahtjeva primjereno da koristi kvantitativne metode, a za koje će umjesto određivanja internih kapitalnih zahtjeva da koristi isključivo mjere ublažavanja ili kontrolisanja rizika.

(3) Kreditna institucija može da koristi različite pristupe za izračunavanje internih kapitalnih zahtjeva za različite vrste rizika, pri čemu je dužna da definiše odgovarajuću metodologiju mjerenja ili procjene svakog rizika, kao i da dokumentuje i obrazloži:

- 1) metode/pristupe mjerenja rizika;
- 2) procjenu rizika koji se ne mogu mjeriti; i
- 3) sve korekcije iznosa rizika kada utvrdi da metode za mjerenje ili procjenu specifičnog rizika ne pokazuju njenu trenutnu izloženost tom riziku.

(4) Kreditna institucija može, prilikom izračunavanja internih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, rizik koji proizilazi iz prilagođavanja kreditnom vrednovanju, operativni rizik i tržišne rizike, da primijeni:

- 1) pristup koji koristi za izračunavanje regulatornih kapitalnih zahtjeva u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala;
- 2) napredne pristupe iz Odluke o adekvatnosti kapitala; ili
- 3) druge pristupe koje odredi kreditna institucija.

(5) Ako se izračunavanje kapitalnih zahtjeva u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala zasniva na rejtingu eksterne institucije za procjenu kreditnog rizika ili na činjenici da izloženost nema rejting, kreditna institucija je dužna je pri izračunavanju internih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik uzme u obzir i druge informacije relevantne za taj rizik.

(6) Interni kapitalni zahtjevi za značajne tržišne rizike za koje se ne izračunavaju kapitalni zahtjevi u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala moraju biti adekvatni tim rizicima.

(7) Kreditna institucija koja je pri izračunavanju kapitalnih zahtjeva za pozicijski rizik, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala, netirala svoje pozicije u jednom ili više vlasničkih instrumenata koji čine berzanski indeks sa jednom ili više pozicija u fjučersu na berzanski indeks ili u drugom proizvodu koji se zasniva na berzanskom indeksu, dužna je da izračunava i održava adekvatan interni kapital za pokriće gubitka po baznom riziku, imajući u vidu da se vrijednost fjučersa ili drugog proizvoda ne kreće u potpunosti u skladu sa vrijednošću njegovih sastavnih vlasničkih instrumenata.

(8) Kreditna institucija koja ima suprotne pozicije u fjučersima na berzanski indeks koje nijesu identične s obzirom na njihovo dospijeće ili njihov sastav ili oboje, dužna je da za rizik koji iz toga proizilazi izračunava i održava adekvatan interni kapital.

(9) Ako kreditna institucija primjenjuje postupak iz člana 452 Odluke o adekvatnosti kapitala, dužna je da izračuna interni kapitalni zahtjev za rizik gubitka koji postoji u periodu od preuzimanja obaveze do sljedećeg radnog dana.

(10) Kreditna institucija može da, prilikom izračunavanja internih kapitalnih zahtjeva za kamatni rizik iz pozicija kojima se ne trguje, primijeni metod pojednostavljenog obračuna procjene promjene ekonomske vrijednosti knjige pozicija kojima se ne trguje, utvrđen propisom kojim se uređuje upravljanje kamatnim rizikom.

Testiranje otpornosti na stres

Član 9

Kreditna institucija je dužna da, radi procjene svoje izloženosti riziku, redovno, a najmanje jednom godišnje, vrši testiranje otpornosti na stres (analize scenarija i analize osjetljivosti) za sve značajne rizike i interni kapital, kao i da dobijene rezultate uzme u obzir u postupku procjene i održavanja internog kapitala na odgovarajućem nivou.

2.4. Identifikovanje ukupnog internog kapitala

Definisanje raspoloživog internog kapitala

Član 10

Kreditna institucija je dužna da definiše kategorije i sastavne elemente kapitala koje koristi za potrebe izračunavanja raspoloživog internog kapitala, uzimajući u obzir da pojedini djelovi kapitala najbolje pokazuju pravu vrijednost imovine i obaveza i sposobnost pokrića gubitka.

Izračunavanje ukupnih internih kapitalnih zahtjeva

Član 11

(1) Kreditna institucija utvrđuje ukupne interne kapitalne zahtjeve sabiranjem kapitalnih zahtjeva za:

- 1) rizike za koje je u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala potrebno izračunavati kapitalne zahtjeve; i
- 2) druge značajne rizike.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, kreditna institucija može da primijeni složeniji pristup za izračunavanje ukupnih internih kapitalnih zahtjeva, pri čemu je dužna da dokumentuje i obrazloži:

- 1) osnovne metodološke pretpostavke, osim savršenih pozitivnih korelacija između rizika i obezbijedi njihovu adekvatnost, implementacijom testiranja otpornosti na stres; i/ili
- 2) drugu metodologiju/pristup za određivanje ukupno potrebnog internog kapitala, uključujući i metodologiju koja je zasnovana na simulaciji istovremenih promjena u višestrukim faktorima rizika.

(3) Kreditna institucija je dužna da održava interni kapital najmanje u visini ukupnih internih kapitalnih zahtjeva.

(4) Matična kreditna institucija u Crnoj Gori dužna je da, pored internih kapitalnih zahtjeva na konsolidovanoj ili potkonsolidovanoj osnovi, za svakog člana grupe kreditnih institucija u Crnoj Gori koja je kreditna institucija i za svakog člana grupe kojeg matična kreditna institucija ocijeni značajnim za poslovanje grupe, utvrdi interne kapitalne zahtjeve na pojedinačnoj osnovi.

2.5. Upoređivanje potrebnog regulatornog i potrebnog internog kapitala

Proces upoređivanja

Član 12

(1) Kreditna institucija dužna je da uporedi potrebni interni i regulatorni kapital i utvrdi njihove sličnosti i razlike.

(2) Kreditna institucija je dužna da održava visinu potrebnog regulatornog kapitala najmanje u visini propisanoj članom 101 Odluke o adekvatnosti kapitala, i kada utvrdi da je iznos potrebnog internog kapitala manji od iznosa tog regulatornog kapitala.

(3) Kreditna institucija je dužna da na kraju poslovne godine, sa stanjem na dan 31. decembra, izračuna:

- 1) iznos ukupno potrebnog internog kapitala; i
- 2) ciljni nivo raspoloživog internog kapitala na kraju tekuće finansijske godine, usklađen sa poslovnim planom, uzimajući u obzir nivo regulatornog kapitala utvrđen u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala.

(4) Poslovni plan kreditne institucije obavezno sadrži korektivne mjere koje se preduzimaju u slučaju grešaka ili promjena u procjeni adekvatnosti internog kapitala.

III. INTEGRISANJE POSTUPKA PROCJENE ADEKVATNOSTI INTERNOG KAPITALA U SISTEM UPRAVLJANJA

Korišćenje rezultata procjene

Član 13

(1) Postupak procjene adekvatnosti internog kapitala integriše se u sistem upravljanja kreditnom institucijom.

(2) Kreditna institucija je dužna da rezultate procjene adekvatnosti internog kapitala koristi prilikom:

- 1) definisanja i praćenja primjene strategije i politika upravljanja rizicima;
- 2) alokacije kapitala na pojedine njene organizacione djelove;
- 3) donošenja odluka o kreditiranju i finasijskom planu; i
- 4) donošenja značajnih strateških odluka (npr. ponuda novog proizvoda, ulazak na nova tržišta i dr.).

(3) Postupak procjene adekvatnosti internog kapitala mora da omogući nadzornom odboru i upravnom odboru kreditne institucije da u svakom trenutku procijene i/ili ocijene sve materijalno značajne rizike kojima je kreditna institucija izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju.

Zadaci upravnog i nadzornog odbora

Član 14

(1) Nadzorni odbor kreditne institucije u vezi sa procjenom adekvatnosti internog kapitala:

- 1) nadzire prilagođavanje postupka procjene adekvatnosti internog kapitala značajnim promjenama u strategijama, politikama, organizaciji i poslovnom okruženju;
- 2) nadzire da li se rezultati postupka procjene adekvatnosti internog kapitala koriste u strateške svrhe u procesu donošenja odluka;
- 3) analizira realizaciju strategije preuzimanja i upravljanja rizicima u odnosu na raspoloživi i potrebni interni kapital.

(2) Upravni odbor kreditne institucije u vezi sa procjenom adekvatnosti internog kapitala:

- 1) obezbjeđuje implementaciju postupka procjene adekvatnosti internog kapitala i njegovu usklađenost sa strateškim politikama kreditne institucije;
- 2) obezbjeđuje da se u postupak iz stava 1 ovog člana uključe svi rizici;
- 3) obezbjeđuje korišćenje adekvatnih metoda procjene;
- 4) detaljno propisuje postupak procjene adekvatnosti internog kapitala (metode koji se primjenjuju, pretpostavke, postupak procjene, način održavanja adekvatnog nivoa internog kapitala), kao i proces alokacije internog kapitala u skladu sa odredbama ove odluke;
- 5) obezbjeđuje dokumentovanje postupka procjene adekvatnosti internog kapitala;
- 6) obezbjeđuje adekvatne resurse za implementaciju postupka procjene adekvatnosti internog kapitala i njegovo potpuno razumijevanje od strane svih zaposlenih uključenih u taj postupak;

- 7) obezbjeđuje da postupak procjene adekvatnosti internog kapitala bude sastavni dio upravljačkih aktivnosti kreditne institucije;
- 8) obezbjeđuje redovnu procjenu adekvatnosti postupka procjene adekvatnosti internog kapitala kreditne institucije;
- 9) jednom godišnje daje svoju procjenu adekvatnosti kapitala kreditne institucije, u skladu sa rezultatima ICAAP-a i drugim relevantnim informacijama, sačinjavanjem izjave o adekvatnosti kapitala.

Eksternalizacija

Član 15

- (1) Kreditna institucija može da izvrši eksternalizaciju implementacije dijela faze postupka procjene adekvatnosti internog kapitala iz člana 5 stav 1 ove odluke.
- (2) Na eksternalizaciju iz stava 1 ovog člana, primjenjuju se odredbe propisa kojim se uređuje upravljanje rizicima povezanih sa eksternalizacijom.

Postupak procjene na konsolidovanoj osnovi

Član 16

Kreditna institucija, koja je u skladu sa Zakonom dužna da primjenjuje odredbe ove odluke na konsolidovanoj osnovi za grupu kreditnih institucija u Crnoj Gori, dužna je da:

- 1) prilikom upravljanja rizicima na nivou grupe definiše i uskladi postupke i procedure, zadatke i odgovornosti pojedinih zaposlenih i organizacionih jedinica i linije izvještavanja u okviru grupe;
- 2) obezbijedi da su metodologije mjerenja i/ili procjene rizika usklađene na nivou grupe;
- 3) procjenjuje značajne rizike svih društava u grupi, uključujući sopstvene rizike i rizike iz poslovanja sa licima van grupe koji imaju uticaj na ukupni rizični profil grupe;
- 4) izračunava potrebni interni kapital na konsolidovanoj i na pojedinačnoj osnovi i usklađuje potreban interni i regulatorni kapital;
- 5) integriše postupak procjene adekvatnosti internog kapitala na konsolidovanoj osnovi u proces upravljanja i odlučivanja u kreditnoj instituciji; i
- 6) izvještava Centralnu banku o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala na konsolidovanoj osnovi, u skladu sa čl. 17 i 18 ove odluke

IV. IZVJEŠTAVANJE CENTRALNE BANKE

Sadržaj izvještaja

Član 17

(1) O primjeni postupka procjene adekvatnosti internog kapitala kreditna institucija dužna je da Centralnoj banci dostavlja izvještaj, u pisanoj formi.

(2) Izvještaj iz stava 1 ovog člana, naročito sadrži:

- 1) opšte informacije i rezime;
- 2) opis poslovnog modela i strategija;
- 3) informacije o upravljanju;
- 4) opis načina utvrđivanje značajnih rizika;
- 5) način upravljanje značajnim rizicima (pojedinačno za svaki rizik);
- 6) način mjerenja ili procjene značajnih rizika i određivanje pripadajućih iznosa internih kapitalnih zahtjeva;
- 7) metode za utvrđivanje ukupnog internog kapitala i planove za kapital;
- 8) ostale informacije.

(3) Izvještaj iz stava 1 ovog člana sadrži i spisak internih akata kreditne institucije, sa datumom usvajanja, uključujući posljednje izmjene, kao i popis internih izvještaja kreditne institucije relevantnih za postupak procjene adekvatnosti internog kapitala, sa rokovima njihove izrade i upravljačkog nivoa kojem su namijenjeni.

(4) Elemente izvještaja dostavljene Centralnoj banci u okviru drugih zahtjeva za izvještavanje, kreditna institucija nije dužna da sačinjava za potrebe izvještaja iz stava 1 ovog člana.

Rokovi za izvještavanje i obrazac izvještaja

Član 18

(1) Izvještaj o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala sačinjava se sa stanjem na dan 31. decembra prethodne godine i dostavlja Centralnoj banci najkasnije do 30. aprila tekuće godine.

(2) Izvještaj iz stava 1 ovog člana sačinjava se na obrascu iz Priloga 2 koji čini sastavni dio ove odluke.

V. PRELAZNA I ZAVRŠNA ODREDBA

Dostavljanje prvih izvještaja o ICAAP-u

Član 19

Izuzetno od člana 18 stav 1 ove odluke, prvi izvještaj o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala u skladu sa ovom odlukom, kreditne institucije su dužne

da dostave Centralnoj banci, u roku od šest mjeseci od početka primjene ove odluke, sa stanjem na dan 31. marta godine u kojoj počinje primjena ove odluke.

Stupanje na snagu

Član 20

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće se od dana početka primjene Zakona o kreditnim institucijama („Službeni list CG“, broj 72/19).

SAVJET CENTRALNE BANKE CRNE GORE

O.br. 0101-7725-14/2020
Podgorica, 28. decembar 2020. god.

**PREDSJEDAVAJUĆI
G U V E R N E R,**

dr Radoje Žugić, s.r.

SMJERNICE za postupak procjene adekvatnosti internog kapitala kreditnih institucija (ICAAP)

1. UVOD

Adekvatan, efikasan i sveobuhvatan postupak procjene adekvatnosti internog kapitala kreditnih institucija (u daljem tekstu: ICAAP) sadrži jasnu procjenu rizika i ima dobro strukturirano upravljanje rizikom i procese širenja rizika zasnovane na dobro osmišljenoj i temeljnoj strategiji upravljanja rizika koja se prevodi u efikasan sistem ograničenja rizika. Zdrav, efikasan i sveobuhvatan ICAAP zasnovan je na regulatornoj i ekonomskoj perspektivi, koje se međusobno nadopunjavaju.

ICAAP je takođe osnova u postupku supervizorskog procesa pregleda i ocjene (u daljem tekstu: SREP). Uključuje se u sve procjene SREP-a i u proces određivanja kapitala u skladu sa ovom odlukom.

Dobar ICAAP smanjuje nesigurnost kreditne institucije u pogledu rizika kojima je ta kreditna institucija izložena ili kojima može biti izložena i pruža povećani nivo povjerenja u sposobnost kreditne institucije da nastavi sa radom održavajući adekvatnu kapitalizaciju i efikasno upravljanje rizicima. To zahtijeva da kreditna institucija treba da obezbijedi da se svi materijalni rizici identifikuju, da njima efikasno upravlja i da za pokriće tih rizika raspolaže dovoljnim visoko kvalitetnim kapitalom.

Ove smjernice imaju za cilj da pomognu kreditnim institucijama u jačanju njihovih ICAAP-ova, kao i da podstiču na korišćenje najboljih praksi kako bi se omogućila dosljedna i efikasna supervizija, i usmjerene su na ključne aspekte supervizije koji će biti razmatrani prilikom procjene ICAAP-a svake kreditne institucije u okviru SREP procesa.

Kreditna institucija treba da obezbijedi da je njen ICAAP sveobuhvatan i proporcionalan prirodi, obimu i složenosti njenih aktivnosti, s tim da se proporcionalnost ne može primjenjivati na način koji narušava efikasnost njenog ICAAP-a.

2. ZNAČENJE IZRAZA

Izrazi koji se koriste u ovom Prilogu imaju sljedeća značenja:

Nepovoljni scenario: Kombinacija pretpostavljenih negativnih kretanja internih i eksternih faktora (uključujući makroekonomska i finansijska kretanja) koja se koristi za procjenu otpornosti adekvatnosti kapitala kreditne institucije na potencijalna nepovoljna kretanja u srednjoročnom periodu. Taj scenario treba da pokrije period od najmanje tri godine. Pretpostavljeni razvoj internih i eksternih faktora treba da bude kombinovan na dosljedan način i da bude ozbiljan, ali izvodljiv iz perspektive kreditne

institucije, kao i da odražava rizike i ranjivosti za koje se procjenjuje da predstavljaju najrelevantnije prijetnje kreditnoj instituciji.

Osnovni scenario: Kombinacija očekivanih kretanja u internim i eksternim faktorima (uključujući makroekonomska i finansijska kretanja) koja se koristi za procjenu uticaja tih očekivanih kretanja na adekvatnost kapitala kreditne institucije u srednjoročnom periodu. Osnovni scenario treba da bude u skladu sa poslovnim planovima i budžetom kreditne institucije i da obuhvata period od najmanje tri godine.

Izjava o adekvatnosti kapitala: Zvanična izjava organa upravljanja koje daje svoju ocjenu adekvatnosti kapitala kreditne institucije i objašnjava njene glavne argumente koji podržavaju.

Efekat diversifikacije: Smanjenje ukupne kvantifikacije rizika kreditne institucije koje proizilazi iz pretpostavke da se individualno procijenjeni rizici neće u potpunosti realizovati u isto vrijeme (nedostatak savršene korelacije).

Koncept adekvatnosti ekonomskog kapitala: Interni koncept koji ima za cilj da obezbijedi iz ekonomske perspektive da će mu finansijska sredstva (interni kapital) kreditne institucije omogućiti da pokriva svoje rizike i kontinuirano održavanje svog poslovanja. Adekvatnost ekonomskog kapitala uzima u obzir razmatranja ekonomske vrijednosti. Odgovornost same kreditne institucije je da primijeni odgovarajuću metodologiju za određivanje rizika – ne postoji očekivanje da će kreditne institucije koristiti „modele ekonomskog kapitala“ da bi obezbijedile adekvatnost ekonomskog kapitala.

Ekonomska interna perspektiva: ICAAP perspektiva prema kojoj kreditna institucija upravlja adekvatnošću svog ekonomskog kapitala obezbjeđujući da su njeni ekonomski rizici dovoljno pokriveni raspoloživim internim kapitalom.

Ekonomski rizik: Rizik koji može uticati na ekonomsku vrijednost kreditne institucije, utičući na adekvatnost ekonomskog kapitala. Kada identifikuje, procijeni i kvantifikuje takve rizike, kreditna institucija treba da uzme u obzir ekonomsku vrijednost.

Razmatranja ekonomske vrijednosti. Koncept ekonomske vrijednosti zasnovan je na vrijednosti imovine, obaveza, rizika i kreditne institucije kao takve iz ekonomske perspektive. Ekonomska vrijednost se ne zasniva na računovodstvenim ili regulatornim pravilima. Međutim, u zavisnosti od primijenjenih računovodstvenih standarda, koncept ekonomske vrijednosti može biti sličan konceptu fer vrijednosti na kojem se zasniva vrednovanje određenih sredstava i obaveza u određenim računovodstvenim kategorijama. U skladu sa tim standardima, ekonomska vrijednost/fer vrijednost može se definisati kao procijenjena cijena po kojoj se sredstvo teoretski može prodati trećem licu ili obaveza izmirena urednom transakcijom u relevantnim tržišnim uslovima. U regulatornom svijetlu, koncept ekonomske vrijednosti ogleda se, na primjer, u pristupu ekonomske vrijednosti kapitala (economic value of equity - EVE). Korišćenje izraza „razmatranja“ znači da Centralna banka ne propisuje posebnu metodologiju za određivanje ekonomskih vrijednosti. Umjesto toga, odgovornost je samih kreditnih institucija da primijene odgovarajuće metodologije za identifikovanje i kvantifikovanje svojih ekonomskih rizika i svog internog kapitala, u skladu sa ekonomskim vrijednostima.

Očekivani i neočekivani gubici: Očekivani gubitak je prosječni statistički gubitak koji kreditna institucija očekuje u određenom vremenskom periodu. Neočekivani gubitak je ukupni gubitak koji prelazi srednji gubitak, proistekao iz negativnog događaja.

Bruto pristup u identifikaciji rizika: Bruto pristup znači da se rizici prvo identifikuju, bez uzimanja u obzir konkretnih radnji zamišljenih da ih ublaže.

Skriveni gubici i rezerve: Razlike u vrednovanju između knjigovodstvenih i ekonomskih vrijednosti bilansnih pozicija.

ICAAP arhitektura: Različiti elementi ICAAP-a i način na koji se ti elementi međusobno povezuju. ICAAP arhitektura treba da obezbijedi da se različiti elementi ICAAP-a koherentno uklope i da ICAAP bude sastavni dio ukupnog okvira upravljanja kreditne institucije. Kreditna institucija treba da, kao dio ICAAP dokumentacije, zadrži opis cjelokupne ICAAP arhitekture koji objašnjava kako je ICAAP integrisan i kako se njegovi rezultati koriste u kreditnoj instituciji.

Rezultati ICAAP-a. Sve informacije koje su rezultat ICAAP-a i dodaju vrijednost odlučivanju.

Interni pregled i validacija. Interni pregled obuhvata širok spektar kontrola, procjena i izveštaja sa ciljem da se obezbijedi da ICAAP strategije, procesi i metodologije ostanu zdravi, sveobuhvatni, efikasni i proporcionalni. Validacija, kao dio internog pregleda, obuhvata procese i aktivnosti procjene da li metodologije za kvantifikaciju rizika i podaci o riziku kreditne institucije adekvatno obuhvataju relevantne aspekte rizika. Na proporcionalan način, očekuje se da se potvrđivanje metodologije kvantitativnosti rizika sprovede nezavisno i da se poštuju principi koji su u osnovi odgovarajućih standarda utvrđenih za interne modele prvog stuba.

Sistem limita: Dokumentovani i hijerarhijski sistem ograničenja postavljen u skladu sa ukupnom strategijom i sklonošću ka preuzimanju rizika kreditne institucije kako bi se obezbijedilo da rizici i gubici mogu biti efikasno ograničeni u skladu sa konceptom adekvatnosti kapitala. Sistem limita treba da uspostavi efektivne limite za preuzimanje rizika, na primjer, različitih tipova rizika, poslovnih oblasti, proizvoda i grupacija.

Preduzete mjere: Mjere koje preduzima kreditna institucija radi održavanja kapitala na odgovarajućim nivoima, tj. na nivou sklonosti ka preuzimanju rizika.

Menadžment bafer: Iznos kapitala iznad regulatornih i supervizorskih minimuma i internih pragova kapitala koji kreditna institucija smatra neophodnim da bi održivo slijedila svoj poslovni model i ostala fleksibilna u pogledu mogućih poslovnih prilika, a da pritom ne ugrožava svoju adekvatnost kapitala.

Materijalni rizik: Rizik smanjenja kapitala povezan sa kapitalom koji, na osnovu internih definicija kreditne institucije, ima značajan uticaj na njen ukupni rizični profil i na taj način može uticati na adekvatnost kapitala kreditne institucije.

Srednji vremenski period: Vremenski period koji treba da sagleda poziciju kapitala tokom naredne tri godine.

Regulatorna interna perspektiva: Višegodišnja ICAAP perspektiva pod kojom kreditna institucija upravlja adekvatnošću kapitala obezbjeđujući da je u stanju da ispunjava sve svoje zakonske i supervizorske zahtjeve koji se odnose na kapital i da se kontinuirano nosi sa drugim internim i spoljnim ograničenjima kapitala.

Proporcionalnost: Princip prema kojem je ICAAP proporcionalan prirodi, obimu i složenosti aktivnosti određene kreditne institucije.

Obrnuto testiranje otpornosti na stres. Test otpornosti na stres koji polazi od identifikacije unaprijed definisanog rezultata (npr. neodrživost poslovnog modela), a zatim istražuje scenarije i okolnosti koji bi mogli da dovedu do toga.

Period rizika: Period rizika je pretpostavljeni vremenski period tokom kojeg se procjenjuje rizik. Pod ekonomskom perspektivom, period rizika je obično jedna godina, a pod regulatornom perspektivom je najmanje tri godine.

Proces identifikacije rizika: Redovan proces koji kreditna institucija koristi za prepoznavanje rizika koji su ili mogu biti od značaja za kreditnu instituciju.

Popis rizika: Lista identifikovanih rizika i njihove karakteristike. Popis rizika rezultat je procesa identifikacije rizika.

Kvantifikacija rizika: Proces kvantifikacije utvrđenih rizika razvijanjem i korišćenjem metodologija za utvrđivanje iznosa rizika i omogućavanje upoređivanja između rizika i raspoloživog kapitala kreditne institucije.

Taksonomija rizika: Kategorizacija različitih vrsta rizika/faktora koji omogućavaju kreditnoj instituciji da procijeni, agregira i upravlja rizicima na konzistentan način kroz zajednički jezik rizika i mapiranja.

Tolerancija rizika: Vrste rizika i nivoi tih rizika kojima se kreditna institucija namjerno ne izlaže, već ih prihvata/toleriše.

2. PRINCIPI ICAAP-a

Princip 1 – Uloga organa upravljanja kreditne institucije u upravljanju ICAAP-om

Nadzorni odbor i upravni odbor treba da odobre sve ključne elemente ICAAP-a, u skladu sa internim politikama kreditne institucije kojima se uređuju nadležnosti nadzornog odbora i upravnog odbora.

Nadzorni odbor i upravni odbor treba da uspostave upravljački okvir sa jasnim i transparentnim ovlašćenjima i odgovornostima.

Interni pregled i validacija. Redovni interni pregled ICAAP-a obuhvaća kvalitativne i kvantitativne aspekte, uključujući, na primjer, korišćenje rezultata ICAAP-a, okvir testiranja otpornosti na stres, identifikaciju rizika i proces agregacije podataka, uključujući proporcionalne procese validacije za korišćene interne metodologije za kvantitativnost rizika.

U tom cilju, kreditna institucija treba da ima adekvatne politike i procese za internu kontrolu, koju vrše kontrolne funkcije (funkcija upravljanja rizikom, funkcija praćenja usklađenosti i funkcija interne revizije).

Potrebno je obezbijediti proaktivno prilagođavanje ICAAP-a sa bilo kojim materijalnim promjenama koje se događaju, kao što je ulazak na nova tržišta, pružanje novih usluga, ponude novih proizvoda ili promjene u strukturi grupe.

Rezultati i pretpostavke ICAAP-a treba da budu podložni adekvatnom internom pregledu, koji će, na primjer, obuhvatati planiranje kapitala, scenarije i kvantifikaciju rizika, uzimajući u obzir prirodu elementa koji se procjenjuje. Pri ovom pregledu treba uzeti u obzir limite i ograničenja koji proizilaze iz primjenjenih metodologija, osnovnih pretpostavki i ulaznih podataka koji se koriste u kvantifikaciji rizika.

Svrha pregleda je da se ispita da li su interni procesi, izabrane metodologije i pretpostavke doveli do adekvatnih rezultata i da li su adekvatni trenutnim i budućim dešavanjima. Rezultat ovog pregleda treba da bude dokumentovan i da o tome budu obaviješteni nadzorni odbor i upravni odbor. Ako se utvrde slabosti, treba preduzeti aktivnosti za njihovo efikasno otklanjanje.

Izjava o adekvatnosti kapitala. U izjavi o adekvatnosti kapitala, daje se ocjena adekvatnosti kapitala kreditne institucije i objašnjavaju pokazatelji sa odgovarajućim informacijama, uključujući rezultate ICAAP-a.

Princip 2 - ICAAP je sastavni dio ukupnog okvira upravljanja

Pored adekvatnog kvantitativnog okvira za procjenu adekvatnosti kapitala, kvalitativni okvir treba da obezbijedi da se adekvatnošću kapitala aktivno upravlja. Ovo uključuje praćenje pokazatelja adekvatnosti kapitala radi blagovremenog prepoznavanja i procjene potencijalnih opasnosti, izvođenje zaključaka i preduzimanje preventivnih radnji kako bi se obezbijedilo da i regulatorni i interni kapital ostanu adekvatni.

Kvantitativni i kvalitativni aspekti ICAAP-a treba da su međusobno usklađeni, kao i sa poslovnom strategijom kreditne institucije i sklonošću ka preuzimanju rizika. ICAAP treba da bude integrisan u procese poslovanja, odlučivanja i upravljanja rizikom u kreditnoj instituciji i treba da bude dosljedan i koherentan u cijeloj grupi kreditnih institucija.

Kreditna institucija treba da održava solidnu i efikasnu sveukupnu ICAAP arhitekturu i dokumentaciju o međusobnoj povezanosti između elemenata ICAAP-a i integrisanosti ICAAP-a u ukupni okvir upravljanja.

ICAAP treba da podrži strateško odlučivanje i da obezbijedi odgovarajuću kapitalizaciju. Svi metodi i procesi koje kreditna institucija koristi za usmjeravanje

adekvatnosti kapitala kao dijela operativnog ili strateškog procesa upravljanja adekvatnošću kapitala treba da budu odobreni, detaljno pregledani i pravilno uključeni u ICAAP i njegovu dokumentaciju.

ICAAP je sastavni dio okvira upravljanja kreditnom institucijom. Da bi se procijenio i održao adekvatan kapital za pokriće rizika kreditne institucije, internim postupcima treba da se obezbijedi da kvantitativna analiza rizika preko ICAAP-a, bude integrisana u sve značajne poslovne aktivnosti i odluke.

Navedena integracija se može postići korišćenjem ICAAP-a za, na primjer, proces strateškog planiranja na nivou kreditne institucije ili grupe, praćenje pokazatelja adekvatnosti kapitala za blagovremeno identifikovanje i procjenu potencijalnih opasnosti, izvođenje zaključaka i preduzimanje preventivnih mjera, određivanje alokacije kapitala i obezbjeđivanje stalne efikasnosti okvira sklonosti preuzimanju rizika (u daljem tekstu: RAF).

ICAAP indikatori koji su zasnovani na riziku treba da budu korišćeni u procesu odlučivanja (na primjer, kod određivanja varijabilnih primanja ili kada se razmatra poslovanje i rizici na svim nivoima kreditne institucije, uključujući, između ostalog, odbore za upravljanje za rizicima i druge slične odbore).

Ukupna ICAAP arhitektura. Nadzorni odbor i upravni odbor obezbjeđuju odgovarajuću ICAAP arhitekturu, kao i da su različiti elementi ICAAP-a koherentni i da ICAAP predstavlja sastavni dio sistema upravljanja kreditne institucije.

Radi obezbjeđivanja održavanja adekvatnosti internog kapitala, ICAAP dokumentacija treba da uključi opis cjelokupne ICAAP arhitekture, na primjer pregled ključnih elemenata ICAAP-a i načina na koji rade zajedno, uz navođenje načina na koji je ICAAP integrisan u funkcionisanje kreditne institucije i kako se koristi. Opis arhitekture ICAAP treba da objasni glavnu strukturu ICAAP-a, kako se njegovi rezultati koriste pri donošenju odluka, kao i veze između, na primjer, poslovnih i strategija rizika, kapitalnih planova, procesa identifikacije rizika, izjave o sklonosti preuzimanju rizika, sistema limita, metodologije za određivanje rizika, testiranja otpornosti na stres i izvještavanja nadzornog i upravnog odbora.

Izveštavanje organa upravljanja. ICAAP je kontinuiran proces. Kreditna institucija treba da integriše rezultate ICAAP-a (poput razvoja materijalnih rizika, ključnih pokazatelja itd.) u svoje interno izvještavanje na različitim nivoima upravljanja sa odgovarajućim vremenskim periodima izvještavanja. Učestalost izvještavanja organa upravljanja treba da bude najmanje na polugodišnjem nivou, ali, u zavisnosti od veličine, složenosti, poslovnog modela i vrste rizika kreditne institucije, izvještavanje treba da bude i češće da bi se obezbijedile blagovremene akcije.

Odobreni rezultati ICAAP-a za kvantifikaciju rizika i raspodjelu kapitala treba da predstavljaju mjerilo uspješnosti i cilja, na osnovu kojih se mjere finansijski i drugi rezultati svakog organizacionog dijela koji je uključen u preuzimanje rizika.

ICAAP i RAF. Kreditne institucije treba da formalizuje međusobnu interakciju između RAF-a i drugih strateških procesa, poput ICAAP-a, plana oporavka i politika primanja. RAF kreditne institucije treba da bude usko povezan sa ICAAP-om i osnovama zdravog upravljanja rizikom i kapitalom.

Za utvrđivanje sklonosti preuzimanja rizika, kreditna institucija treba da na jasan i nedvosmislen način utvrdi aktivnosti u vezi sa rizicima u skladu sa poslovnom strategijom, uključujući spremnost za preuzimanje ili izbjegavanje određenih vrsta rizika, proizvoda ili geografskih regiona u kojima posluje.

Dodatno, ukupni rizični profil kreditne institucije treba da bude ograničen i vođen RAF-om na nivou grupe i njegovom primjenom. Pored toga, RAF je kritični element procesa razvoja i implementacije strategije kreditne institucije. Na strukturiran način, RAF povezuje rizike preuzete sa adekvatnošću kapitala kreditne institucije i strateškim ciljevima. Kao dio RAF-a, kreditna institucija treba da utvrdi i uzme u obzir svoje menadžment bafere.

Kreditna institucija treba da jasno iskaže kako ICAAP podržava implementaciju i praćenje strategije i RAF, kao i način poštovanja nivoa rizika koji može da preuzme. Da bi se olakšalo zdravo i efikasno upravljanje rizikom, kreditna institucija treba da koristi rezultate ICAAP-a prilikom uspostavljanja efektivnog sistema za praćenje i izvještavanje o rizicima i adekvatno granularan sistem limita (uključujući efektivne postupke eskalacije) koji dodjeljuje posebne limite, na primjer: individualni rizici, pod-rizici, entiteti i poslovne oblasti, što doprinosi utvrđivanju sklonosti preuzimanju rizika za kreditnu instituciju ili za grupu.

Dosljednost između ICAAP-a i planova za oporavak. Plan oporavka ima za cilj da obezbijedi mjere koje kreditna institucija treba da preduzme kako bi se popravio njen finansijski položaj nakon značajnog pogoršanja. Pošto je nedovoljna kapitalizacija jedna od ključnih opasnosti za kontinuitet/održivost poslovanja, ICAAP i plan oporavka treba da budu dio istog skupa aktivnosti za obezbjeđenje kontinuiteta upravljanja rizikom. U skladu s tim, kreditna institucija treba da obezbijedi dosljednost i koherentnost između ICAAP-a, sa jedne strane, i svojih planova za oporavak (npr. pragovi za signale ranog upozorenja i indikatore oporavka, postupke eskalacije i potencijalne akcije koje će se preduzeti sa druge strane). Međutim, tamo gdje postoje razlike u principima na kojima se zasniva ICAAP i planiranje oporavka, potrebno je utvrditi različite aktivnosti koje će se preduzeti. Dodatno, potencijalne radnje koje se preduzimaju na osnovu ICAAP-a, a koje imaju materijalan uticaj treba da se odraze bez odlaganja u planu oporavka i obrnuto, kako bi se obezbijedilo da su procesi i informacije uključene u povezane dokumente dosljedni i ažurni.

Dosljednost i koherentnost među grupama. ICAAP treba da obezbijedi adekvatnost kapitala na relevantnim nivoima konsolidacije i za subjekte u grupi. Da bi se mogla efikasno procijeniti i održati adekvatnost kapitala među subjektima u grupi, strategije i postupci upravljanja rizikom u procesu odlučivanja i metodologije i pretpostavke primijenjene prilikom kvantifikacije kapitala moraju biti koherentne u cijelom posmatranom periodu. Kreditna institucija takođe treba da, na konzervativan i prudencijalan način, procijeni moguće prepreke za transfer kapitala u okviru grupe i da takve prepreke uzme u obzir u okviru ICAAP-a.

Primjer: Dosljednost između ICAAP-a i plana oporavka. Da bi se obezbijedila ukupna dosljednost mjera plana oporavka i ICAAP mjera, kreditna institucija treba da bude dosljedna u pogledu potencijalnih kapitalnih uticaja i odgovarajućih upravljačkih aktivnosti po osnovu ICAAP-a i planova oporavka. To znači, na primjer, da se u ICAAP-u dosljedno uzimaju u obzir pokazatelji kapitala koji se koriste u planu oporavka za identifikovanje značajnih stvarnih i vjerovatnih budućih pogoršanja iznosa i kvaliteta kapitala, odnosno očekuje se da će u redovnim okolnostima nivoi kapitala koji su definisani ICAAP-om ostati na većem nivou od onih koji su definisani kao pragovi u planovima oporavka. Slično tome, očekuje se da će preduzete mjere u ICAAP-u i planu oporavka biti dosljedne: kada kreditna institucija preduzima slične radnje u svom planu oporavka i svom ICAAP-u, to bi moglo dovesti do precjenjivanja efikasnosti oporavka ako su se elementi obračuna za oporavak već koristili u okviru ICAAP-a. Kako bi se izbjeglo preklapanje između opcija oporavka i upravljačkih aktivnosti ICAAP-a, koje bi moglo dovesti do „dupliranja efekta“, kreditna institucija treba da izvrši ponovnu procjenu izvodljivosti i efikasnosti opcije oporavka radi uključivanja u plan oporavka.

Na primjer, sposobnost kreditne institucije da obezbijedi kapital za potrebe oporavka može biti ozbiljno ugrožena, ako je kreditna institucija već obezbijedila kapital prema svom ICAAP-u u situaciji koja ne spada u plan oporavka. To bi moglo uticati na vrste i obim dodatnog kapitala koji se može prikupiti kao i uslove prikupljanja. Drugi primjer su mjere u vezi sa smanjenjem rizika. Na primjer, ako se određena imovina prodaje pod ICAAP-om u situaciji koja nije mjesto za oporavak, tada se ta imovina više ne može prodati, odnosno ta akcija više ne može biti efektivna opcija oporavka.

Druga veza između ICAAP-a i planova oporavka je obrnuto testiranje otpornosti na stres. Ovaj instrument kreditna institucija treba da koristi kao dio svog ICAAP-a, da procijeni koji bi je scenariji doveli u situaciju koja bi ugrozila njenu sposobnost da slijedi planirani poslovni model, a time i svoje ciljeve ICAAP-a. Radi planiranja oporavka, obrnuto testiranje otpornosti na stres trebalo bi smatrati polaznom tačkom za razvoj scenarija koji bi trebalo da bude najstrožiji scenario, blizu situacije neodrživosti („near-default“), odnosno doveli bi do toga da poslovni model kreditne institucije ili grupe postane neodrživ, osim u slučaju ako se uspješno sprovedu akcije oporavka.

Princip 3 - ICAAP doprinosi kontinuitetu kreditne institucije pružajući adekvatnost kapitala iz različitih perspektiva

Kreditna institucija treba da primijeni ICAAP na proporcionalan, prudencijalan i konzervativan način, koji integriše regulatornu i ekonomsku perspektivu.

Kreditna institucija treba da primjenjuje regulatornu perspektivu, koja predstavlja višegodišnju procjenu sposobnosti kreditne institucije da ispunjava sve regulatorne i supervisorske zahtjeve koji se odnose na kapital i da se kontinuirano nosi sa drugim spoljnim finansijskim ograničenjima. Ovo uključuje procjenu vjerodostojnog osnovnog scenarija i adekvatnih nepovoljnih scenarija, specifičnih za tu kreditnu instituciju, što se odražava na višegodišnje kapitalno planiranje, u skladu sa opštim ciljevima planiranja kreditne institucije.

Regulatornu perspektivu treba da upotpuni ekonomska perspektiva, koja podrazumijeva da kreditna institucija treba da identifikuje i kvantifikuje sve materijalne rizike koji mogu izazvati ekonomske gubitke i umanjiti interni kapital. U skladu sa ovom

ekonomskom perspektivom, kreditna institucija treba da obezbijedi da rizici budu adekvatno pokriveni internim kapitalom. Ove dvije perspektive treba da se međusobno dopunjavaju i budu integrisane u sve značajne poslovne aktivnosti i odluke kreditne institucije.

Doprinos ICAAP-a kontinuitetu kreditne institucije. Cilj ICAAP-a je da doprinese kontinuitetu kreditne institucije iz kapitalne perspektive tako što će obezbijediti da ima dovoljno kapitala da podnese rizike, apsorbuje gubitke i prati održivu strategiju, čak i tokom dužeg perioda nepovoljnih kretanja. Ovaj cilj kontinuiteta treba da se odrazi u RAF- u kreditne institucije (kao što je definisano u principu 2) i kreditna institucija treba da koristi ICAAP okvir za ponovnu procjenu sklonosti preuzimanja rizika i praga tolerancije u okviru svojih ukupnih kapitalnih ograničenja, uzimajući u obzir rizični profil i ranjivosti kreditne institucije.

U okviru ovih kapitalnih ograničenja, kreditna institucija treba da procijeni i definiše menadžment bafere, iznad regulatornih i supervizorskih minimuma, kao i internih potreba za kapitalom koji joj omogućavaju da održivo slijedi svoju strategiju. Menadžment baferi ne odnose se na raspoloživi kapital, već oni odražavaju očekivani kapital za koji kreditna institucija cijeni da joj je potreban da bi održivo slijedila svoj poslovni model. Koncept menadžment bafera ne postavlja nove minimalne kapitalne zahtjeve iznad postojećih zakonskih minimuma. Iako se generalno očekuje da će menadžment baferi biti veći od nule, u teoriji se takođe može reći da će, u zavisnosti od procijenjenog scenarija, menadžment bafer u iznosu od nula još uvijek omogućiti kreditnoj instituciji da održivo slijedi poslovni model.

Kod utvrđivanja nivoa menadžment bafera za srednjoročni period, kreditna institucija treba da uzme u obzir, na primjer, očekivanja tržišta, investitora i drugih ugovornih strana, moguća ograničenja isplata koja proizilaze iz maksimalnog iznosa za raspodjelu (Maximum Distributable Amount - MDA) i oslanjanja poslovnog modela na sposobnost da isplaćuje bonuse, dividende i prinose na emitovane instrumente dopunskog kapitala. Menadžment bafer bi trebalo da omogući i ublažavanje nesigurnosti oko projektovanih pokazatelja kapitala i njihovih mogućih fluktuacija, a trebalo bi i da odražava sklonost preuzimanju rizika kreditne institucije i omogući određenu mjeru fleksibilnosti pri donošenju poslovnih odluka.

Regulatorna interna perspektiva. Regulatorna interna perspektiva je višegodišnja procjena sposobnosti kreditne institucije da kontinuirano ispunjava sve kvantitativne regulatorne i supervizorske zahtjeve u odnosu na kapital i da podnese druga spoljna finansijska ograničenja.

Pored zahtjeva za koeficijent finansijskog leveridža, velikih izloženosti kao i minimalnih zahtjeva za regulatornim kapitalom i kvalifikovanim obavezama iz člana 29 Zakona o sanaciji kreditnih institucija, kreditna institucija treba da uzme u obzir i dodatne kapitalne zahtjeve iz Odluke o adekvatnosti kapitala (Stub 1) i ove odluke (Stub 2), bafere propisane Zakonom, kao i druge dodatne kapitalne zahtjeve za Stub 2 („Pillar 2 requirements”) - (u daljem tekstu: P2R).

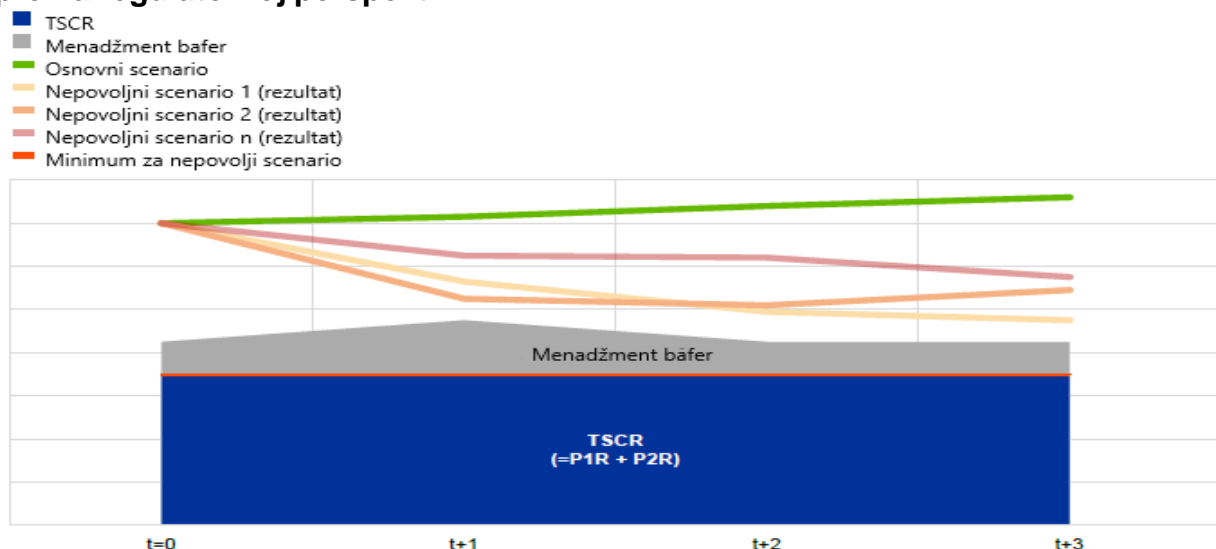
Regulatorna perspektiva podrazumijeva da će se uzeti u obzir svi materijalni rizici koji utiču na relevantne regulatorne pokazatelje, uključujući i regulatorni kapital i iznose izloženosti riziku, u periodu planiranja. Zbog toga, iako su njeni rezultati izraženi u

regulatornim mjerama, regulatorna perspektiva nije ograničena na rizike prepoznate u regulatornom kapitalnom zahtjevu iz Odluke o adekvatnosti kapitala. Prilikom procjene adekvatnosti kapitala u regulatornoj perspektivi, kreditna institucija treba da uzme u obzir sve relevantne rizike koje je kvantifikovala u ekonomskoj perspektivi i procijeni da li se, i u kojoj mjeri, ovi rizici mogu realizovati tokom planiranog perioda, u zavisnosti od primijenjenih scenarija.

Kreditna institucija treba da ima stabilan i ažuriran plan kapitala u skladu sa strategijama, RAF-om i kapitalnim resursima. Plan kapitala treba da sadrži osnovne i nepovoljne scenarije i da pokriva period od najmanje tri godine. Kreditna institucija takođe treba da uzme u obzir i razvoj veći od navedenog trogodišnjeg perioda u svom strateškom planiranju, na proporcionalan način, ako će to imati materijalan uticaj. Kreditna institucija treba da uzme u obzir uticaj promjena u pravnom, regulatornom i računovodstvenom okviru pri planiranju kapitala. U odnosu na buduće nivoe P2R i smjernica za dodatni kapitalni zahtjev za Stub 2 („pillar 2 guidelines”), (u daljem tekstu: P2G) kreditna institucija treba da uzme u obzir sve informacije o promjenama na ovim pozicijama. Informacije o P2R i P2G kreditna institucija treba da tretira kao eksterne informacije, a u nedostatku tih informacija treba da koristi informacije o P2R i P2G kojima raspolaže.

Za slučajeve po osnovnom scenariju, uključujući osnovne projekcije u planovima kapitala, kreditna institucija će, pored ukupnog SREP kapitalnog zahtijeva (TSCR), da obračunava i svoj kombinovani bafer (CBR), tj. ukupni kapitalni zahtjev (OCR) i P2G. Kreditna institucija treba da uzme u obzir navedeno kako bi odredila odgovarajuće menadžment bafere i sprovela kapitalne planove koji će joj omogućiti da u srednjoročnom roku ispuni OCR plus P2G pod očekivanim osnovnim uslovima (vidjeti Sliku 1).

Slika 1: Projekcije pokazatelja kapitala u skladu sa nepovoljnim scenarijem prema regulatornoj perspektivi

Kreditna institucija treba da kontinuirano ispunjava TSCR, uključujući i duže periode nepovoljnih kretanja koja podrazumijevaju ozbiljno smanjenje redovnog osnovnog kapitala (CET1). U posebno nepovoljnim scenarijima, može biti prihvatljivo da kreditna institucija ne ispunjava svoje zahtjeve o P2G i kombinovanom baferu. Međutim,

kreditna institucija treba da utvrdi adekvatne menadžment bafere na vrhu TSCR-a kako bi uzela u obzir gore navedena razmatranja i sprovela ih u planovima kapitala. To bi joj omogućilo da ostane iznad svog TSCR-a i da ispuni, na primjer, očekivanja tržišta čak i pod nepovoljnim uslovima tokom srednjoročnog perioda.

Ako kreditna institucija preduzme akcije upravljanja u svom kapitalnom planu, treba da procijeni izvodljivost i očekivani uticaj takvih akcija prema odgovarajućim scenarijima, i treba da bude transparentna u pogledu kvantitativnog uticaja svake akcije na projektovane cifre. Ako je relevantno, očekuje se da će korišćene pretpostavke biti u skladu sa planom oporavka.

Ekonomska interna perspektiva. Kreditna institucija treba da upravlja adekvatnošću kapitala iz ekonomske interne perspektive, obezbjeđujući da njeni rizici budu adekvatno pokriveni internim kapitalom. Adekvatnost ekonomskog kapitala zahtijeva da interni kapital kreditne institucije bude dovoljan da pokrije rizike i podrži strategiju na stalnoj osnovi. Prema ovoj perspektivi, kreditna institucija treba da obuhvati čitav spektar rizika koji iz ekonomske interne perspektive mogu imati značajnog uticaja na njen kapitalni položaj. Ekonomska interna perspektiva se ne zasniva na računovodstvenim ili regulatornim odredbama, već uzima u obzir razmatranje ekonomske vrijednosti za sve ekonomski relevantne aspekte, uključujući imovinu, obaveze i rizike. Dakle, iako se ICAAP zasniva na pretpostavci - i čiji je cilj obezbjeđivanje kontinuiteta kreditne institucije, kreditna institucija treba da upravlja adekvatnošću svog ekonomskog kapitala na osnovu razmatranja ekonomske vrijednosti. Kreditna institucija treba da adekvatno upravlja ekonomskim rizicima i internim kapitalom i procjenjuje ih kao dio okvira testiranja otpornosti na stres i praćenja i upravljanja adekvatnošću kapitala.

Kreditna institucija treba da koristi sopstvene procese i metodologije da identifikuje, kvantifikuje i izdvoji interni kapital u odnosu na očekivane gubitke (u mjeri u kojoj nijesu razmatrani u okviru internog kapitala) i neočekivane gubitke kojima bi mogla biti izložena, uzimajući u obzir princip proporcionalnosti. Kreditna institucija treba da izvrši preciznu kvantifikaciju rizika trenutne situacije na određeni datum i da ovu kvantifikaciju dopuni sa srednjoročnom procjenom uticaja materijalno značajnih budućih događaja, koji nijesu obuhvaćeni procjenom trenutne situacije, na primjer potencijalne aktivnosti menadžmenta, promjene u rizičnom profilu ili u eksternom okruženju. Aktivnosti menadžmenta mogu uključivati, između ostalog, mjere u vezi sa kapitalom, pripajanjem ili prodajom poslovnih linija.

Kreditna institucija treba da koristi rezultate procjene adekvatnosti ekonomskog kapitala u svom strateškom i operativnom upravljanju i prilikom revizije svoje sklonosti preuzimanja rizika i poslovnih strategija. Kreditna institucija treba da identifikuje treba da utvrdi nedostataka internog kapitala i mjere za njihovo efikasno otklanjanje (npr. povećanje kapitala, ublažavanje rizika).

Adekvatnost ekonomskog kapitala kreditne institucije zahtijeva aktivno praćenje i upravljanje, uključujući izradu postupaka i mjere koje će preduzeti za rješavanje situacija koje bi dovele do nedovoljne kapitalizacije.

Ako utvrdi značajan trend pada u svom položaju ekonomskog kapitala, kreditna institucija treba da razmotri mjere za održavanje adekvatne kapitalizacije i preispita

svoju strategiju i sklonost preuzimanju rizika. Prema tome, u slučaju pada kapitala ispod internog praga adekvatnosti kapitala, kreditna institucija treba da bude u mogućnosti da preduzme neophodne mjere i objasni kako će se obezbijediti adekvatnost kapitala u srednjem roku.

Interakcija između ekonomske i regulatorne interne perspektive. U ekonomskoj perspektivi, ekonomski rizici i gubici utiču na interni kapital. Neki od tih rizika ili rizici sa njima povezani mogu se kasnije djelimično ili u potpunosti realizovati pod regulatornom perspektivom kroz računovodstvene gubitke, smanjenje regulatornog kapitala ili izdvajanje rezervi. Zbog toga, kreditna institucija treba da u regulatornoj perspektivi procijeni u kojoj mjeri rizici identifikovani i kvantifikovani u ekonomskoj perspektivi mogu uticati na njen kapital i ukupni iznos izloženosti riziku (TREA) u budućnosti. Dakle, potrebno je da projekcije budućeg kapitala u regulatornoj perspektivi budu uredno ažurirane procjenama iz ekonomske perspektive. Tačnije, očekuje se da se razmotre rizici i uticaji koji nijesu nužno očigledni ako se fokusiraju isključivo na računovodstveni / regulatorni okvir kapitala, ali mogu se materijalizovati i uticati na budući regulatorni kapital ili TREA. Takođe, potrebno je, u okviru kvantifikacije rizika iz ekonomske perspektive, uzeti u obzir i rezultate regulatorne perspektive i da se kvantifikacija rizika u ekonomskoj perspektivi prilagodi ili dopuni, ako na adekvatan način ne obuhvata rizike koji proizilaze iz razmatranih nepovoljnih scenarija. Navedeno je posebno relevantno za rizike koje je teže kvantifikovati. Izvršena prilagođavanja ili dopune kvantifikacije rizika u ekonomskoj perspektivi treba da budu u potpunosti obrazloženi i dokumentovani.

Pošto su definicije i nivoi kapitala, vrste rizika i njihova visina, kao i minimalni nivoi kapitala obično različiti između dvije perspektive, i budući da – posmatrano tokom vremena i kroz kreditne institucije - jedna nije sistematski strože od druge, efikasno upravljanje rizikom zahtijeva primjenu obje perspektive.

Slika 2 Pregled ICAAP perspektiva i njegove karakteristike

Primjer: Ekonomska perspektiva dopunjuje regulatornu perspektivu. Kreditna institucija treba da kvantifikuje uticaj na bilans uspjeha (P&L) kamatnih rizika u bankarskoj knjizi pod regulatornom perspektivom, iako nijesu uzeti u obzir u kapitalnom zahtjevu Stubu 1. Iako je ekonomski uticaj promjena kamatnih stopa na pozicijama u bankarskim knjigama odmah u potpunosti vidljiv u ekonomskoj perspektivi, može proći nekoliko godina dok se puni uticaj promjena u bilansu uspjeha na pokazatelje kapitala u Stubu 1 pokaže pod regulatornom perspektivom. U skladu s tim, kreditna institucija treba da uzme u obzir potencijalne gubitke koji proizilaze iz svih rizika koji su obuhvaćeni ekonomskom perspektivom, uključujući rizike koje Stub 1 ne uzima u obzir u regulatornoj perspektivi, naročito u projekcijama loših scenarija. Kao ilustrativni primjer, kreditna institucija bi mogla u ekonomskoj perspektivi da zaključi da će se njena ekonomska vrijednost u narednoj godini smanjiti za 10 miliona EUR, ako bi se kamatne stope povećale za 200 baznih poena. U scenarijima regulatorne perspektive, očekivalo bi se da kreditna institucija procijeni odgovarajući uticaj na bilans uspjeha, kao i na regulatorni kapital i pokazatelja u stubu 1 u planiranom vremenskom periodu, npr. kroz pad dobiti od 1,5 miliona EUR u prvoj godini, 1,3 miliona EUR u drugoj i 1 milion EUR u trećoj godini.

Drugi primjer su skriveni gubici. Iako se sredstva konceptualno uzimaju u obzir po ekonomskoj vrijednosti/neto sadašnjoj vrijednosti pod ekonomskom perspektivom, regulatorna perspektiva se zasniva na računovodstvenim i prudencijalnim vrijednostima. Skriveni gubici postaju evidentni kada upoređujemo knjigovodstvene i ekonomske vrijednosti. Određujući ukupni obim skrivenih gubitaka, kreditna institucija treba da odluči u kojoj mjeri se ti skriveni gubici mogu materijalizovati i na računu bilansa stanja i uspjeha, i to će se, kako se očekuje, uzeti u obzir u regulatornoj perspektivi. Ako, na primjer, kreditna institucija ima portfolio državnih obveznica koji podliježe ukupnim skrivenim gubicima od 10 miliona EUR, treba da utvrdi koji će dio tih skrivenih gubitaka uticati na projektovani regulatorni kapital, na osnovu odgovarajućih srednjoročnih scenarija. Tako, kreditna institucija može da zaključi da će nastati računovodstveni gubici od 1 i 2 miliona EUR u prvoj i drugoj godini, zbog smanjenja nominalne vrijednosti osnovnih obveznica. Te gubitke bi trebalo uzeti u obzir u projekcijama izrađenim u okviru regulatorne perspektive.

Zaključno, rizici identifikovani i kvantifikovani u ekonomskoj perspektivi na nekoliko načina utiču na projekcije u regulatornoj perspektivi: negativni uticaj na bilans uspjeha, direktno smanjenje regulatornog kapitala, povećanje rezervacija i povećanje ukupne izloženosti rizicima (TREA). U svakom slučaju, kreditna institucija treba da preduzima diferencirani pristup kada prevodi rizike u uticaj na projektovane pokazatelje Stubu 1. Rizici ekonomske perspektive generalno neće uticati na projekcije u Stubu 1 u identičnom iznosu (one-to-one). Step (obuhvat) u kojem će rizici uticati na te projekcije zavisi, na primjer, od scenarija koji se razmatra, kao i od primijenjenih računovodstvenih pravila i regulatornih odredbi.

Primjer: Regulatorna perspektiva dopunjuje ekonomsku perspektivu. Srednjoročne procjene regulatorne interne perspektive i odgovarajući scenariji treba da oblikuju pogled budućnosti ekonomske perspektive, ukoliko se te promjene ne odražavaju u trenutnoj kvantifikaciji rizika na odgovarajući referentni datum. Potrebno je da se ocijene projektovane mjere upravljanja predviđene u regulatornoj perspektivi, npr. mjere kapitala, isplate dividendi ili sticanja ili prodaja poslovnih linija kako bi se utvrdio njihov uticaj na ekonomsku supstancu kreditne institucije. Nasuprot tome,

očekivane promjene u krivoj kamatnih stopa i radnje upravljanja o kojima je već odlučeno i koje će se dogoditi tokom perioda rizika (od obično najmanje jedne godine) obično se uzimaju u obzir u kratkoročnom periodu na osnovu procjene u ekonomskoj perspektivi.

Nepovoljne projekcije regulatorne perspektive treba da simuliraju ranjivosti specifične za kreditnu instituciju. Ako takve projekcije pokažu materijalni uticaj koji proizilazi iz određene vrste rizika, npr. rizika migracije, kreditna institucija treba da obezbijedi da taj rizik bude adekvatno kvantifikovan u procjeni u određenoj tački u vremenu ili komplementarnim procjenama (npr. testiranje otpornosti na stres) u okviru ekonomske perspektive. Na primjer, kreditna institucija sa materijalno značajnim portfoliom vlasničkih hartija od vrijednosti upravlja rizikom tako što može pretpostaviti značajniji pad cijena na tržištu kapitala u svojoj regulatornoj perspektivi. U praksi, ako kreditna institucija koristi pristup vrijednosti prema riziku (VaR) za kvantifikaciju tržišnog rizika u svojoj ekonomskoj perspektivi, a podaci koji se zasnivaju na kvantifikaciji rizika sadrže samo osnovna kretanja na berzi, tada kvantifikacija rizika potcjenjuje tržišni rizik. Kreditna institucija može prilagoditi svoje pretpostavke o kvantifikaciji rizika ili dodijeliti dodatni interni kapital tržišnom riziku koji nije obuhvaćen kvantifikacijom rizika, ili može preduzeti druge mjere da obezbijedi dovoljan kapital za pokriće rizika. Kreditna institucija samostalno odlučuje o načinu na koji će efikasno upravljati rizikom i kako će taj rizik biti pokriven internim kapitalom.

Princip 4 - Svi materijalni rizici su identifikovani i uzeti u obzir u ICAAP-u

Kreditna institucija je odgovorna za sprovođenje redovnog postupka za identifikovanje svih značajnih rizika kojima je izložena ili kojima bi mogla biti izložena u ekonomskim i regulatornim perspektivama. Svi rizici identifikovani kao materijalni treba da budu sadržani u svim djelovima ICAAP-a u skladu sa interno definisanom taksonomijom rizika.

Kreditna institucija treba da identifikuje, najmanje na godišnjoj osnovi, rizike koji su značajni, koristeći sopstvenu internu definiciju materijalnosti, i da utvrdi interni popis rizika.

Za sve rizike koji su identifikovani kao značajni, kreditna institucija treba da dodijeli kapital za pokriće rizika ili da dokumentuje razlog zbog čega nije opredijelila kapital za te rizike.

Proces identifikacije rizika. Kreditna institucija treba da vrši redovno identifikovanje svih značajnih rizika i to najmanje jednom godišnje i uključi ih u interni popis rizika. Koristeći svoju internu definiciju materijalnosti, treba da se obezbijedi ažuriranje tog popisa rizika. Interni popis rizika treba da se prilagođava uvijek kada više ne odražava značajne rizike, npr. zato što je uveden novi proizvod ili su proširene određene poslovne aktivnosti.

Identifikacija rizika treba da bude sveobuhvatna i da uzima u obzir i regulatorne i ekonomske perspektive. Pored već utvrđenih rizika, kreditna institucija treba da izvrši procjenu adekvatnosti kapitala za bilo koje rizike i sve koncentracije u okviru i između onih rizika koji mogu nastati iz ostvarivanja njene strategije ili zbog relevantnih promjena u njenom okruženju.

Postupak identifikacije rizika treba da slijedi tzv. „bruto pristup“, odnosno bez uzimanja u obzir posebnih tehnika za ublažavanje osnovnih rizika, kako bi kreditna institucija procijenila efikasnost mjera ublažavanja rizika.

Nadzorni odbor i upravni odbor, u okviru svojih ovlaštenja, odlučuju koje vrste rizika će se smatrati materijalno značajnim i koje treba pokriti kapitalom, uključujući obrazloženje zašto se određeni rizik ne smatra materijalno značajnim rizikom.

Interni popis rizika. Pri određivanju internog popisa rizika, kreditna institucija, uz regulatornu, utvrđuje i sopstvenu taksonomiju rizika. Očekuje se da će u popisu rizika kreditna institucija uzeti u obzir osnovne rizike, koji su materijalni, koji proizilaze iz finansijskih i nefinansijskih učešća, subsidijara, filijala i drugih povezanih subjekata i dr.

Ako kreditna institucija eksternalizuje svoje poslovanje pružaocu usluga, treba da bude u mogućnosti da identifikuje, procjenjuje i kvantifikuje osnovne rizike u aranžmanu eksternalizacije kao da sama obavlja te poslove. Takva identifikacija, procjena i kvantifikacija treba vrši se prije eksternalizacije, uzimajući u obzir specifičnosti povezane sa obavljanjem usluga van kreditne institucije.

Princip 5 - Interni kapital treba da bude visokokvalitetan i jasno definisan

Kreditna institucija treba da definiše, procijeni i održi interni kapital u okviru ekonomske perspektive. Interni kapital treba da bude u skladu sa konceptom adekvatnosti ekonomskog kapitala i internim kvantifikacijama rizika kreditne institucije, adekvatnog kvaliteta i određen na oprezan i konzervativan način. Kreditna institucija treba da, uz pretpostavku kontinuiteta njenog poslovanja, obezbijedi da ima dovoljno kapitala za pokriće rizika, obezbjeđujući time kontinuitet poslovanja.

Zbog različitih metodologija procjene i pretpostavki za imovinu, obaveze i transakcije, raspoloživi interni kapital pod ekonomskom perspektivom može značajno da se razlikuje od regulatornog kapitala pod regulatornom perspektivom. Kreditna institucija treba da definiše oprezan pristup prilikom definisanja svog raspoloživog internog kapitala. Taj prudencijalni pristup se odnosi na sve osnovne pretpostavke i metodologije koje se koriste za kvantifikaciju internog kapitala.

Ako kreditna institucija koristi regulatorni kapital kao polaznu tačku za definiciju svog internog kapitala, veći dio komponenti internog kapitala treba da bude izražen u CET1 (redovni osnovni kapital). Dodatno, određena prilagođavanja su potrebna da bi se došlo do kapitala koji je u skladu sa konceptom ekonomske vrijednosti, koja je osnova ekonomske perspektive. Prilagođavanja se očekuju u slučaju skrivenih gubitaka i za stavke kapitala koje imaju sposobnost apsorpcije gubitaka samo u slučaju kada se poslovanje kreditne institucije neće nastaviti.

Veći dio internog kapitala koji ima kapacitet da nosi rizike treba i dalje da bude generalno konzistentan sa sposobnošću apsorpcije gubitaka koju ima CET1. Kreditne institucije koje primjenjuju pristupe zasnovane na modelima za neto sadašnju vrijednost treba da koriste samo metodologije i pretpostavke koje su razumljive, jasno definisane i obrazložene i koje prate konzervativan pristup. Stavke kapitala koje imaju

sposobnost apsorpcije rizika samo u slučaju kada se poslovanje kreditne institucije neće nastaviti treba da se tretiraju kao obaveze, ako se koristi pristup neto sadašnje vrijednosti. Na primjer, kreditna institucija treba da konstatuje da ekonomska vrijednost njenog duga pada zajedno sa smanjenjem njenog kreditnog rejtinga.

Kreditna institucija treba da bude transparentna u vezi sa internim kapitalom i da, u najvećoj mogućoj mjeri, omogućava usklađivanje odnosno upoređivanje razlika ili zajedničkih tačaka između kapitala prema regulatornoj perspektivi i raspoloživog internog kapitala prema ekonomskoj perspektivi.

Princip 6 - ICAAP metodologije za kvantifikaciju rizika su adekvatne, dosljedne i nezavisno potvrđene

Kreditna institucija je odgovorna za primjenu metodologija za kvantifikaciju rizika koje su adekvatne njenim individualnim okolnostima i ekonomskoj i u regulatornoj perspektivi. Pored toga, kreditna institucija treba da koristi adekvatne metodologije za kvantifikaciju potencijalnih budućih promjena u regulatornom kapitalu i TREA u svojim nepovoljnim scenarijima u okviru regulatorne perspektive. Kreditna institucija treba da primijeni konzervativan pristup u obje perspektive kako bi se na adekvatan način razmotrili događaji koji se rijetko dešavaju.

Ključni parametri i pretpostavke treba da budu dosljedni u cijeloj grupi i primjereni vrsti rizika. Sve metodologije za određivanje rizika treba da budu podložne nezavisnoj internoj validaciji. Kreditna institucija treba da uspostavi i primijeni efikasan okvir za kvalitet podataka.

Sveobuhvatna kvantifikacija rizika. ICAAP treba da obezbijedi da su rizici kojima je kreditna institucija izložena ili može biti izložena adekvatno kvantifikovani. Kreditna institucija treba da primijeni metodologije za određivanje rizika koje su prilagođene njenim individualnim okolnostima (tj. da budu u skladu sa njenom sklonošću ka preuzimanju rizika, tržišnim očekivanjima, poslovnim modelom, rizičnim profilom, veličinom i složenosti).

Za rizike koje je teško kvantifikovati (npr. zbog nedostatka podataka ili nepostojanja utvrđenih metodologija za kvantifikaciju), kreditna institucija treba da razvije odgovarajuće metodologije za kvantifikaciju neočekivanih gubitaka, uključujući korišćenje stručne procjene. Za te potrebe, kreditna institucija treba da utvrdi dovoljno konzervativne pretpostavke, uzimajući u obzir sve relevantne informacije i obezbjeđujući adekvatnost i dosljednost u svom izboru metodologija za određivanje rizika. Mjerenje teško kvantifikovanih rizika treba da bude što je moguće više dosljedno i uporedivo sa ukupnim pretpostavkama mjerenja rizika. Kreditna institucija treba da obezbijedi da se takvi rizici na odgovarajući način uključe u procese upravljanja rizikom i kontrole rizika, bez obzira da li su kvantifikovani korišćenjem tradicionalnih modela ili analize scenarija ili drugim procjenama. Ključni parametri i pretpostavke obuhvataju, između ostalog, nivoe povjerenja, pretpostavke o korelaciji i pretpostavke za stvaranje scenarija.

Nivo konzervativnosti. Metodologije i pretpostavke za kvantifikaciju rizika korišćene u ekonomskoj i regulatornoj perspektivi treba da budu dovoljno stabilne, osjetljive na rizik i dovoljno konzervativne za potrebe kvantifikacije gubitaka koji se rijetko dešavaju, ali su mogući.

U adekvatnom ICAAP-u ukupni nivo konzervativizma u pretpostavkama u ekonomskoj perspektivi treba da bude ujednačen sa nivoom koji stoji u osnovi metodologija kvantitativnosti rizika internih modela Stuba 1. Međutim, kapitalni zahtjevi Stuba 1 ne treba da budu smatrani najnižim u internim kvantifikacijama kreditne institucije. Ukupan nivo konzervativizma određuje se kombinacijom osnovnih pretpostavki i parametara, na način da pretpostavke treba određivati na način da ukupni nivo konzervativnosti treba da ostane visok.

Kreditna institucija treba da, umjesto da teži eksternom kreditnom rejtingu i nivo statističke pouzdanosti, treba da određuje metode za kvantitativno određivanje rizika na osnovu sopstvene sklonosti ka riziku, rejtinga. Za te potrebe uzima u obzir moguće gubitke koje može i sposobna je da nadoknadi tokom vremena. Na osnovu ove analize, kreditna institucija treba da uspostavi i održi metodologije za kvantitativnu ocjenu rizika, uključujući procjenu stresnih događaja, koje joj pružaju dovoljno pouzdanja da su mogući gubici koji proizlaze iz rijetkih događaja ili ozbiljnih budućih kretanja obuhvaćeni njenim strategijama i sklonosti preuzimanju rizika i da ti gubici neće premašiti kvantifikovani rizik.

Kreditna institucija treba da objasni razlike između kvantifikacije rizika u Stubu 1 i ICAAP-u, ako te razlike postoje.

Izbor metodologija za kvantifikaciju rizika. Kreditna institucija treba da primijeni adekvatne metodologije za kvantifikaciju rizika i za utvrđivanje projekcija, koristeći (izmijenjene) metodologije Stuba 1 (npr. da uzme u obzir rizike koncentracije), modele ekonomskog kapitala, rezultate stres testova ili druge metodologije, kao što su više scenarija, da bi se utvrdili rizici kojima je izložena ili kojima može biti izložena.

Metodologije koje kreditna institucija koristi treba da budu dosljedne jedna drugoj, u pogledu perspektive i definicije kapitala i da adekvatno i na dovoljno konzervativan način obuhvate rizike kojima je kreditna institucija izložena, vodeći računa o principu proporcionalnosti. To znači, na primjer, da se od kreditnih institucija koje imaju složenije rizike očekuje korišćenje sofisticiranije metodologije za kvantitativnu procjenu rizika kako bi adekvatno obuhvatile rizike.

Međutim, kreditna institucija treba da primjenjuje metodologije za kvantifikaciju rizika koje primjenjuje za upravljanje rizicima i donošenje odluka. Kreditna institucija treba da je u mogućnosti da dokaže adekvatnost metodologija za svoju individualnu situaciju i rizični profil. Modeli za upravljanje rizicima eksternog dobavljača, moraju biti prilagođeni poslovanju i rizičnom profilu kreditne institucije.

Kvalitet podataka. Kreditna institucija treba da primijeni adekvatne procese i mehanizme kontrole kako bi se obezbijedio kvalitet podataka. Kvalitet podataka obuhvata kompletnost, tačnost, dosljednost, blagovremenost, jedinstvenost, validnost i mogućnost praćenja porijekla tih podataka.

Okvir kvaliteta podataka treba da obezbijedi pouzdane informacije o riziku koje podržavaju zdravo odlučivanje, kao i da obuhvate i sve relevantne podatke o rizicima i sve dimenzije kvaliteta podataka.

Efekti diverzifikacije rizika. Kreditna institucija treba da koristi oprezan pristup kada pretpostavi efekte diverzifikacije rizika i da uzme u obzir da diverzifikacija rizika neće biti uzeta u obzir u okviru SREP-a.

Kreditna institucija treba da bude u potpunosti transparentna u vezi sa pretpostavljenim efektima diverzifikacije rizika i da, slučaju diverzifikacije između rizika, pored neto podataka, najmanje analizira i bruto podatke prije diverzifikacije. Kreditna institucija treba da obezbijedi da rizici adekvatno pokriju kapital, čak i u periodima stresa kada efekti diverzifikacije mogu nestati ili se ponašati nelinearno (čak se pojačavajući u ekstremnom scenariju). Na primjer, odvojeno procjenjivanje komponenti rizika ne mora biti uvijek konzervativno, jer nelinearne interakcije mogu dovesti do efekta akumuliranja, čime se efekat diverzifikacije smanjuje.

Kreditna institucija treba da uzme u obzir efekte diverzifikacije pri testiranju otpornosti na stres, uključujući, na primjer, korelacije u okviru rizika i između rizika i diverzifikaciju između subjekata iz grupe.

Nezavisna validacija. ICAAP metodologija za kvantifikaciju rizika treba da bude predmet redovne nezavisne interne validacije, uz poštovanje, na proporcionalan način, osnovnih principa odgovarajućih standarda utvrđenih za interne modele Stuba 1, uzimajući u obzir materijalnost kvantifikovanih rizika i složenost metodologije kvantifikacije rizika. Interna validacija ne znači da kreditna institucija treba da izvrši svaku aktivnost validacije, ali je odgovorna za ovaj proces.

U zavisnosti od veličine i složenosti kreditne institucije, mogu se usvojiti različita organizaciona rješenja koja će obezbijediti nezavisnost između razvoja i validacije metodologija za određivanje rizika. Međutim, potrebno je uzeti u obzir da nezavisna potvrda neće biti izvršena od strane funkcije interne revizije.

O rezultatima procesa validacije treba da budu obaviješteni nadzorni i upravni odbor, i da se koriste u reviziji i prilagođavanju metodologija kvantifikacije, kao i prilikom procjene adekvatnosti kapitala.

U zavisnosti od prirode, veličine, obima i složenosti svojih rizika, kreditna institucija, može da koristi jedno od sljedeća tri organizaciona aranžmana kako bi se obezbijedila nezavisnost funkcije validacije od procesa razvoja metodologije (tj. dizajn, razvoj, primjena i praćenje metodologija za određivanje rizika):

- odvajanje na dvije različite organizacione jedinice, koje su odgovorne da izvještavaju različite članove višeg rukovodstva;
- odvajanje u dvije različite organizacione jedinice koje izvještavaju istog člana višeg rukovodstva;
- odvajanje zaposlenih u okviru iste organizacione jedinice.

Princip 7 - Redovno testiranje otpornosti na stres ima za cilj obezbjeđivanje adekvatnosti kapitala u nepovoljnim okolnostima

Kreditna institucija treba da izvrši prilagođeni i detaljni pregled svojih ranjivosti, kojim će obuhvatiti sve materijalne rizike na nivou kreditne institucije koji proizilaze iz njenog poslovnog modela i okruženja poslovanja u kontekstu narušenih makroekonomskih i finansijskih uslova godišnje i češće, po potrebi, u zavisnosti od individualnih specifičnosti. Na osnovu tog pregleda kreditna institucija treba da definiše adekvatan program testiranja otpornosti na stres i za regulatornu i za ekonomsku perspektivu.

Kao dio programa testiranja otpornosti na stres, kreditna institucija treba da odredi nepovoljne scenarije koji će se koristiti u regulatornoj perspektivi, uzimajući u obzir druga testiranja otpornosti na stres koje sprovodi. Primjena makroekonomskih pretpostavki i usredsređenost na ključne ranjivosti treba da rezultira materijalnim uticajem na regulatorni i interni kapital kreditne institucije, na primjer u odnosu na CET1. Pored toga, kreditna institucija treba da izvrši obrnuto testiranje otpornosti na stres na proporcionalan način.

Kreditna institucija treba da kontinuirano prati i identifikuje nove prijetnje, ranjivosti i promjene u okruženju kako bi najmanje na kvartalnoj osnovi procijenila da li su rezultati testiranja otpornosti na stres i dalje pogodni i, ako nijesu, da ih prilagodi novim okolnostima. Uticaj scenarija treba da bude ažuriran redovno (npr. kvartalno). U slučaju značajnih promjena, kreditna institucija treba da procijeni njihov potencijalni uticaj na adekvatnost kapitala tokom godine.

Određivanje programa testiranja otpornosti na stres. Program testiranja otpornosti na stres treba da pokriva i regulatornu i ekonomsku perspektivu. Pri definisanju skupa internih scenarija stresa i osjetljivosti, kreditna institucija treba da koristi širok skup informacija o istorijskim i hipotetičkim stresnim događajima, uključujući supervisorske testove otpornosti na stres. Međutim, iako treba da uzme u obzir i testove supervizije, odgovornost je kreditne institucije da definiše scenarije i osjetljivosti na način koji najbolje odgovara njenom individualnom stanju i da ih pretvori u podatke o riziku, gubicima i kapitalu.

Aktivnosti testiranja otpornosti na stres pod ekonomskom perspektivom treba da budu višegodišnje projekcije scenarija, kao što je objašnjeno u principu 3 ovih smjernica. U zavisnosti od pristupa kreditne institucije, testovi otpornosti na stres pod ekonomskom perspektivom se koriste, na primjer, za procjenu osjetljivosti kvantifikacija rizika na modeliranje pretpostavki i pokretača rizika ili za procjenu uticaja promjena eksternih uslova, naročito nepovoljnih kretanja, na adekvatnost ekonomskog kapitala.

Pri definisanju scenarija testiranja otpornosti na stres, na primjer za projekcije u regulatornoj perspektivi, kreditna institucija treba da obuhvati materijalne rizike, uzimajući u obzir svoj poslovni model, rizični profil i eksterne uslove sa kojima je suočena. Drugi testovi otpornosti na stres, na primjer analiza osjetljivosti, treba da obezbijede informacije za korišćene scenarije, otkrivanjem značajnih ranjivosti kreditne institucije.

Stepen ozbiljnosti nepovoljnih scenarija u regulatornoj perspektivi. U svojoj osnovnoj procjeni, kreditna institucija treba da pretpostavi razvoj događaja koji bi pretpostavila u očekivanim okolnostima, uzimajući u obzir svoju poslovnu strategiju, uključujući vjerodostojne pretpostavke o prihodima, troškovima, mogućnosti događaja rizika itd.

U nepovoljnim scenarijima u regulatornoj perspektivi, kreditna institucija treba da pretpostavi izuzetna, ali vjerodostojna kretanja, sa adekvatnim stepenom ozbiljnosti u smislu uticaja na njene koeficijente kapitala, posebno na odnos CET1. Nivo ozbiljnosti treba da odgovara razvoju događaja koji je vjerodostojan, ali jednako ozbiljan iz perspektive kreditne institucije kao i bilo koji razvoj događaja koji se može uočiti tokom krize na tržištima, faktorima ili oblastima koji su najrelevantniji za adekvatnost kapitala kreditne institucije.

Raspon nepovoljnih scenarija treba da na odgovarajući način pokrije ozbiljne ekonomske krize i finansijske šokove, relevantne ranjivosti kreditne institucije, izloženosti drugim ugovornim stranama, kao i njihove kombinacije.

Koherentnost u odnosu na ciljne rizike. Pri testiranju otpornosti na stres, kreditna institucija treba da se fokusira na svoje ključne ranjivosti prilikom definisanja vjerodostojnih nepovoljnih scenarija. ICAAP testovi otpornosti na stres treba da su međusobno povezani, što znači da osnovne pretpostavke, rezultati stres testova i projektovane mjere upravljanja treba da se uzajamno uzmu u obzir.

Obrnuto testiranje otpornosti na stres. Pored aktivnosti testiranja otpornosti na stres koje procjenjuju uticaj određenih pretpostavki na koeficijent kapitala, kreditna institucija treba da izvrši i obrnuto testiranje otpornosti na stres (*Reverse stress testing*). Ove procjene treba da krenu od identifikacije unaprijed definisanog rezultata, kao što je poslovni model koji postaje neodrživ (npr. kršenje TSCR-a ili menadžment bafera).

Obrnuti testovi otpornosti na stres treba da se koriste za sagledavanje sveobuhvatnosti i konzervativnosti pretpostavki ICAAP-a, kako u regulatornom tako i u ekonomskom internom okviru, i da se sprovede najmanje jednom godišnje. Zavisno od vjerovatnoće scenarija proizašlih iz obrnutog testa otpornosti na stres, možda će biti neohodno da se odmah pripreme ili preduzmu upravljačke aktivnosti u ICAAP-u, u cilju sprečavanja situacije oporavka koja bi se mogla dogoditi ako se realizuje jedan ili više scenarija proizašlih iz obrnutog testiranja otpornosti na stres u ICAAP-u.

Dodatno, obrnuto testiranje otpornosti na stres u ICAAP kontekstu moglo bi se posmatrati kao polazna osnova za razvoj scenarija plana oporavka.

IZVJEŠTAJ O PROCJENI POSTUPKA PROCJENE ADEKVATNOSTI INTERNOG KAPITALA

1. OPŠTE INFORMACIJE I REZIME

1.1. Osnovne informacije

Naziv i sjedište kreditne institucije	
---------------------------------------	--

Period na koji se odnosi izvještaj	[1. januar 20xx. – 31. decembar 20xx.]
------------------------------------	---

Datum sastavljanja izvještaja	
Datum odobrenja izvještaja od strane upravnog odbora	

Zaposleni za kontakt	
Funkcija	
Organizaciona jedinica	
Telefon i mejl adresa	

Član upravnog odbora koji je odgovoran za sadržaj ovog izvještaja	[Ime i prezime]
---	-----------------

Potpis člana upravnog odbora _____

[Kreditna institucija (u daljem tekstu: KI) u ovom dijelu navodi osnovne informacije o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (u nastavku teksta: ICAAP) koje uključuju naziv KI ako se ICAAP primjenjuje na pojedinačnoj osnovi, odnosno naziv matične KI ako se ICAAP primjenjuje na konsolidovanoj osnovi za grupu KI u Crnoj Gori ili konsolidovanoj osnovi na nivou podgrupe u skladu sa Zakonom.]

Ako drugačije nije navedeno, svi brožčani iznosi iskazuju se u hiljadama EUR.

1.2. Nivo primjene	
Nivo primjene	[Navesti da li je riječ o konsolidovanoj osnovi na nivou grupe KI u Crnoj Gori, ili pojedinačnoj osnovi.]

Naziv i sjedište članova grupe KI	[Navesti nazive društava koji su uključeni u ICAAP na konsolidovanoj osnovi. Ako KI smatra da određeno društvo nije na adekvatan način uključeno u ICAAP, dužna je da tu informaciju naznači i navede mjere i rokove za rješavanje te situacije.]
-----------------------------------	--

1.3. REZIME	
Rizični profil i kapitalni zahtjevi	
[Navesti popis svih značajnih rizika kojima je KI izložena ili bi mogla biti izložena i iznos ukupnih internih kapitalnih zahtjeva i iznos kapitalnih zahtjeva prema Odluci o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija Takođe je potrebno obrazložiti nastale razlike između internih i regulatornih kapitalnih zahtjeva.]	
[Navesti kratak opis analize rizičnog profila.]	
Poslovni model i strategija	
[Ukratko opisati poslovni model i sadašnje finansijsko stanje KI, pri čemu je potrebno navesti iznos ukupne imovine i najvažnije stavke imovine, ukupne prihode, ukupne rashode i dobit. Navesti očekivane promjene sadašnjeg modela poslovanja, očekivano buduće poslovno okruženje, poslovne planove i projektovano finansijsko stanje za sljedeću godinu. Ukratko opisati povezanost poslovne strategije i ICAAP-a.]	
Upravljanje	
[Ukratko opisati cjelokupni sistem upravljanja KI (preuzimanje rizika, upravljanje rizikom i kontrola rizika uopšteno) i ulogu upravnog odbora. Takođe navesti druge ključne zaposlene i organizacione jedinice koje su uključene u ICAAP zajedno sa njihovim ovlašćenjima i odgovornostima. Opisati da li je sistem upravljanja rizicima KI odgovarajući i ukazati na potencijalne nedostatke. Opisati ključne komponente ICAAP-a (kao što su utvrđivanje i mjerenje rizika, testiranje otpornosti na stres, planiranje kapitala, struktura limita i postupci u slučaju prekoračenja limita). Opisati integrisanost ICAAP-a u upravljanje rizicima i cjelokupno upravljanje kreditnom institucijom. Opisati integrisanost između sprovođenja testiranja otpornosti na stres solventnosti, a posebno ICAAP testiranja otpornosti na stres i ulogu obrnutog testiranja otpornosti na stres.]	
Plan kapitala	
[Kratko opisati planiranje kapitala i politike dividendi za sljedeće tri godine. Navesti kako KI planira upravljati kapitalom u budućnosti i u koje ga svrhe planira koristiti.]	
Sopstvena procjena i planirane mjere za poboljšanje ICAAP-a.	
[Kratko navesti sopstvenu procjenu adekvatnosti ICAAP-a i, ako je primjenjivo, navesti planirana poboljšanja i rokove za njihovu implementaciju. Dostaviti izvještaj interne revizije o izvršenoj kontroli ICAAP-a i rezultate validacije metodologija koje se primjenjuju u ICAAP-u (ako je primjenjivo). Navesti da li su na osnovu rezultata ICAAP-a i planirane (ili su izvršene) značajne izmjene strategije, okvira sklonosti preuzimanja rizika, okvira upravljanja rizicima ili poslovnog modela.]	
Ostale informacije	
[Navesti ostale informacije i rezultate ICAAP-a koji nijesu obuhvaćeni u ostalim djelovima ovog izvještaja. Ukratko opisati način prikupljanja podataka za potrebe	

ICAAP procesa, korišćene IT infrastrukture (uključujući zavisna društva, gdje je relevantno) i, ako je primjenjivo, planirane izmjene postojećeg okvira.]

2. POSLOVNI MODEL I STRATEGIJA

2.1. Poslovni model i strategija

[Opisati poslovni model uz naznaku glavnih poslovnih linija, geografske koncentracije, zavisnih lica i glavnih proizvoda koje KI nudi i glavnih izvora prihoda i troškova raspoređenih prema glavnim poslovnim linijama, tržištima i zavisnim licima. Navesti očekivane promjene sadašnjeg modela poslovanja, očekivano buduće poslovno okruženje, poslovne planove i projektovano finansijsko stanje za sljedeću godinu za glavne poslovne linije, tržišta i zavisna lica. Opisati detaljnije ako KI namjerava implementirati operativne promjene u poslovanju (npr. IT infrastruktura). Opisati povezanost poslovne strategije i ICAAP-a.]

3. UPRAVLJANJE

3.1. Uloga nadzornog odbora, upravnog odbora i višeg rukovodstva

Organizaciona struktura

[Navesti detaljnu organizacionu šemu rukovođenja KI sa odborima, funkcijama i organizacionim jedinicama koje su uključene u ICAAP. Dijagram linija izvještavanja koje je vezano uz upravljanje rizicima i ICAAP može biti naznačen u organizacionoj šemi ili odvojeno.]

ICAAP

[Opisati način na koji je uspostavljen ICAAP i njegove ključne komponente. Navesti faktore koji su uzeti u obzir pri definisanju ICAAP-a. Navesti koliko se često kreiraju ICAAP izvještaji. Navesti popis izvještaja vezanih uz ICAAP i navesti koliko se često izvještaji sačinjavaju i kome se dostavljaju. Navesti interne akte kojima je definisan način uspostavljanja ICAAP-a i njihov status (novi, neizmijenjeni, izmijenjeni sa malim promjenama, itd.). Navesti ovlašćenja i odgovornosti vezane uz ICAAP.]

Uloga nadzornog odbora i upravnog odbora

[Opisati **ulogu** nadzornog odbora i upravnog odbora KI u ICAAP-u. Opisati ulogu tijela koja osnivaju nadzorni odbor i upravni odbor, a koja učestvuju u ICAAP-u. Navesti koje odluke nadzorni odbor i upravni odbor donose ili su donijeli na osnovu analize izvještaja vezanih uz ICAAP.]

Uloga višeg rukovodstva

[Uloga višeg rukovodstva KI u ICAAP-u u pogledu njihovog obima, metodologija i ciljeva.]

3.2. Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima

Principi upravljanja rizicima

[Navesti najvažnije principe preuzimanja i upravljanja rizicima i dostaviti popis internih akata u kojima su navedeni. Opisati kako se i koliko često vrši usklađivanje strategije upravljanja rizicima i poslovne strategije.]

Preuzimanje rizika odnosno sklonost preuzimanju rizika

[Opisati strategiju preuzimanja rizika i navesti ko je odgovoran za njenu implementaciju.

Navesti kolika je sklonost preuzimanju rizika – izraziti kvantitativno kao apsolutni iznos internog kapitala i internih kapitalnih zahtjeva ili na način kako je to KI definisala svojim internim aktima. Opisati okvir raspodjele limita u okviru grupe (ako je primjenjivo).

Opisati kako je okvir za sklonost preuzimanju rizika povezan sa poslovnom strategijom, ICAAP-om, odnosno planiranjem kapitala i upravljanjem rizicima / upravljanjem na nivou KI.

Navesti interne akte kojima se definiše strategija preuzimanja rizika i njihov status (novi, neizmijenjeni, izmijenjeni sa malim promjenama, itd.).]

3.3. Sistem internih kontrola i kontrolne funkcije

[Opisati sistem internih kontrola i ovlašćenja i odgovornosti kontrolnih funkcija u ICAAP-u.]

3.4. Nadzor ICAAP-a

[Opisati način implementacije procjene adekvatnosti ICAAP-a od strane interne revizije i drugih nezavisnih kontrola.

Navesti popis izvještaja interne revizije i drugih nezavisnih kontrola ICAAP-a i dati sažeti prikaz najznačajnijih nalaza utvrđenih za period na koje se odnosi ovaj izvještaj.

Navesti mjere koje su preduzete na osnovu nalaza interne revizije i drugih nezavisnih nadzora ICAAP-a.]

3.5. Sopstvena procjena ICAAP-a

[Navesti kako je organizovana i ko vrši sopstvenu procjenu ICAAP-a.

Ukratko opisati nalaze sopstvene procjene ICAAP-a: procjenu adekvatnosti ICAAP-a, uočene slabosti i nedostatke i planirane promjene i poboljšanja. Takođe, obuhvatiti procjenu adekvatnosti ICAAP-a sa aspekta planiranih promjena u strategiji upravljanja rizicima.]

4. UTVRĐIVANJE ZNAČAJNIH RIZIKA

4.1. Rizici kojima je KI izložena ili bi mogla biti izložena

[Opisati način i dinamiku utvrđivanja rizika, navesti i obrazložiti faktore koje je KI uzela u obzir u tom procesu.]

[Navesti sve rizike kojima je izložena KI i, ako je primjenjivo, sopstvenu definiciju svakog rizika. KI koja se koristi propisanim definicijama rizika to navodi u tabeli u nastavku. Ako je definicija rizika različita od propisane definicije, KI daje obrazloženje razlika u obimu i obrazloženje uticaja primjena kao i definicije na visinu kapitalnih zahtjeva. Takođe, potrebno je navesti da li definicija određenog rizika uključuje i određene podgrupe rizika. U popis rizika moraju obavezno biti uključeni rizici propisani članom 6 st. 2 ili 5 ove odluke.

Popuniti tabelu 1 u nastavku.

Ako se primjenjuje različita ICAAP procedura i pretpostavke za subjekte grupe, potrebno ih je opisati.]

[Opisati okvir i način na koji se podaci o rizicima prikupljanja čuvaju i agregiraju na različitim nivoma kreditne institucije, uključujući i tok podataka od zavisnih lica do grupe.

Opisati IT sisteme koji se koriste za prikupljanje, čuvanje, obradu, agregiranje i distribuciju podataka o rizicima koji su korišćeni za ICAAP.

Opisati da li se vrše provjere podataka koji se koriste za potrebe ICAAP-a i koji se mehanizmi/načini koriste za provjeru.]

[Navesti interne akte kojima je KI definisala postupke izrade popisa rizika kojima je izložena ili kojima bi mogla biti izložena i njihov status (novi, neizmijenjeni, izmijenjeni sa malim promjenama, itd.).]

Tabela 1. Popis rizika kojima je KI izložena ili bi mogla biti izložena

Rizik	Definicija Rizika	Objasnenje razlike u obimu definicije i uticaja razlike na visinu kapitalnih zahtjeva
Kreditni rizik		
Tržišni rizici		
Operativni rizik		
...		

4.2. Rizični profil i značaj rizika

[Opisati pristup utvrđivanju značaja rizika i navesti faktore na osnovu kojih se utvrđuje značaj pojedinog rizika.]

[Opisati način procjenjivanja faktora rizika kao što su rangiranje, ocjenjivanje, skala ocjenjivanja, jačina pojedinog faktora pri izračunu, odnos konačnih ocjena i ukupnog značaja rizika, odnosno značenje određene ocjene.]

[Navesti značajne rizike i rizike koji nijesu značajni.

Za svaki značajni rizik navesti dodijeljenu ocjenu značaja rizika i obrazloženje i ocjene, kao i tretman rizika u ICAAP-u. Naznačiti je li riječ o kvalitativnom i/ili kvantitativnom tretmanu rizika u okviru ICAAP-a, pri čemu se pod kvantitativnim tretmanom podrazumijeva tretman koji rezultira internim kapitalnim zahtjevima.

Za svaki rizik za koji je utvrdila da nije značajan, KI daje obrazloženje zasnovano na procjeni prethodno definisanih faktora rizika.]

[Popuniti tabele u nastavku (ili unijeti sopstvene interne kvantitativne/opisne prikaze i obrazloženja ocjene značaja rizika i njihovog tretmana u ICAAP-u).]

[Navesti interne akte kojima KI uređuje utvrđivanje rizičnog profila i značaja rizika i njihov status (novi, neizmijenjeni, izmijenjeni s malim promjenama itd.).]

Tabela 2. Značajni rizici

Rizik	Ocjena značaja rizika	Objasnenje ocjene značaja rizika	Uloga u ICAAP-u	
			Kvalitativni (DA/NE)	Kvantitativni (DA/NE)
...				

Tabela 3. Rizici koji nijesu značajni

Rizici koji nijesu značajni	Obrazloženje zašto rizik nije značajan
...	

5. UPRAVLJANJE ZNAČAJNIM RIZICIMA (POJEDINAČNO ZA SVAKI RIZIK)

KI popunjava ovaj dio izvještaja posebno za svaki značajni rizik (izrađuje onoliko primjeraka ovog dijela izvještaja koliko je utvrđenih značajnih rizika iz tačke 4.2. ovog izvještaja).

5.1.1. Upravljanje rizikom [kreditnim rizikom, tržišnim rizicima, operativnim rizikom, rizikom likvidnosti, kamatnim rizikom u knjizi pozicija kojima se ne trguje, rizikom koncentracije...]

[Opisati organizacionu strukturu upravljanja rizikom.]

[Opisati način utvrđivanja sklonosti preuzimanju rizika.]

[Opisati metodologiju mjerenja odnosno procjenjivanja rizika i postupke za upravljanje rizikom uključujući uspostavljanje limita.]

[Navesti mjere i procedure pri odstupanju od donesenih politika i procedura i u slučaju pojave kriznih situacija.]

[Navesti najvažnije baze podataka koje je KI uspostavila za potrebe upravljanja rizikom i ukratko opisati način njenog korišćenja.]

[Navesti redovne i povremene izvještaje o riziku koji su kreirani za potrebe upravnog odbora, nadzornog odbora i drugih odbora i naziv organizacione jedinice/imena zaposlenih koja su ih je kreirali.]

[Opisati način implementacije testiranja otpornosti na stres (vrste testova, obim, učestalost, postupke i radnje koje preduzima KI kad su rezultati testiranja otpornosti na stres nepovoljni). Opisati korišćenje testiranja otpornosti na stres i njegovu integraciju u upravljanje rizicima i kontrolne funkcije.]

[Ukratko opisati rezultate sopstvene procjene adekvatnosti upravljanja rizikom, rukovođenja (npr. organizacionu strukturu, delegiranje poslova i sl.), metodologije mjerenja/procjene i sa njima povezanih procedura i sistema internih kontrola.]

[Navesti interne akte za preuzimanje i upravljanje rizicima i njihov status (novi, neizmijenjeni, izmijenjeni sa malim promjenama, itd.).]

6. MJERENJE ILI PROCJENA ZNAČAJNIH RIZIKA I ODREĐIVANJE PRIPADAJUĆIH IZNOSA INTERNIH KAPITALNIH ZAHITJEVA

6.1. Metodologija procjene internog kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik

6.1.1. KI primjenjuje standardizovani pristup ili pristup zasnovan na internim rejting-sistemima iz Odluke o adekvatnosti kapitala

Ovaj pristup bira isključivo ona KI čiji obračun internih kapitalnih zahtjeva ne odstupa od obračuna regulatornih kapitalnih zahtjeva propisanog u Odluci o adekvatnosti kapitala, ni u obimu ni u propisanoj stopi adekvatnosti kapitala.

KI koja za potrebe regulatornog kapitalnog zahtjeva primjenjuje standardizovani pristup može, ako dokaže da su ispunjeni svi propisani uslovi, za potrebe internog kapitalnog zahtjeva primjenjivati pristup zasnovan na internim rejting-sistemima.

Ako se obračun kapitalnih zahtjeva prema Odluci o adekvatnosti kapitala zasniva na rejtingu eksterne kreditne institucije za procjenu kreditnog rejtinga ili na činjenici da izloženost nema rejting, KI je dužna da pri izračunu internih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik uzme u obzir i druge relevantne informacije.

[Potrebno je navesti koji pristup KI primjenjuje i obrazložiti razlog odabira tog pristupa.]

[Ako je primjenjivo, potrebno je objasniti procjenu moguće potcijenjenosti kreditnog rizika zbog primjene standardizovanog pristupa.]

6.1.2. KI je dodatno unaprijedila pristupe kojima se koristi pri izračunu regulatornih kapitalnih zahtjeva iz Odluke o adekvatnosti kapitala ili primjenjuje druge pristupe

[Potrebno je navesti koji pristup KI primjenjuje i obrazložiti razlog izbora tog pristupa.]

[Detaljno objasniti modifikacije pristupa i navesti argumente zasnovane na podacima. Nivo detalja mora biti srazmjeran odstupanju od propisane metodologije.]

[Ako modifikovani pristup osim osnovnog kreditnog rizika pokriva i specifične kreditne rizike, na primjer rezidualni rizik, rizik države i slične, potrebno ih je definisati i argumentovano objasniti način na koji je kapitalni zahtjev za svaki od definisanih rizika procijenjen i, ako je moguće, navesti pripadajući iznos internog kapitalnog zahtjeva koji je za svaki posebno definisan rizik uključen u iznos internog kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik.

Međutim, ako je rizik koncentracije i valutno indukovani kreditni rizik KI prepoznala kao značajne rizike i za njih izračunava interne kapitalne zahtjeve, potrebno je i rizike posebno iskazati u tački 6.4. Metodologija procjene internog kapitalnog zahtjeva za valutno indukovani kreditni rizik, odnosno u tački 6.5. Metodologija procjene internog kapitalnog zahtjeva za rizik koncentracije i u Obrascu za procjenu adekvatnosti internih kapitalnih zahtjeva.]

[Ako se za obračun internih kapitalnih zahtjeva koriste interni modeli, opisati način na koji KI obezbjeđuje pouzdane rezultate (koncepti validacije, opis pristupa internoj validaciji (postupak, učestalost) i sadržaja validacije i navesti referencu na raspoložive rezultate internih validacija/provjera metodologija koje je sprovedla nezavisna funkcija validacije.]

[Navesti interne akte kojima je detaljno propisana metodologija procjene internog kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik i njihov status (novi, neizmijenjeni, izmijenjeni s malim promjenama itd.)]

6.1.3. Ako iznos internog kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik uključuje procjenu zasnovanu na testiranju otpornosti na stres, potrebno je detaljno opisati pretpostavke i način obračuna i navesti iznos dodatnog internog kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik po osnovu testiranja otpornosti na stres.

6.2. Metodologija procjene internog kapitalnog zahtjeva za tržišne rizike

6.2.1. KI primjenjuje pristupe iz Odluke o adekvatnosti kapitala

Ovaj metod bira isključivo ona KI čiji obračun internih kapitalnih zahtjeva ne odstupa od obračuna propisanog u Odluci o adekvatnosti kapitala ni u obimu ni u propisanoj stopi adekvatnosti kapitala. KI koja za potrebe obračuna regulatornog kapitalnog zahtjeva ne primjenjuje interni model može, ako dokaže ispunjavanje svih propisanih uslova, za potrebe obračuna internog kapitalnog zahtjeva primjenjivati interni model na način propisan u Odluci o adekvatnosti kapitala.

[Potrebno je navesti koji pristup KI primjenjuje i obrazložiti razlog za odabir tog pristupa.]

6.2.2. KI je dodatno unaprijedila pristupe iz Odluke o adekvatnosti kapitala

[objasniti modifikacije pristupa. Ako modifikovani pristup osim pozicijskih rizika, deviznog i robnog rizika i prekoračenja velikih izloženosti pokriva i dodatne tržišne rizike, na primjer pozicijski rizik vlasničkih instrumenata u knjizi pozicija kojima se ne trguje, potrebno ih je definisati i objasniti način na koji je kapitalni zahtjev za svaki od definisanih rizika procijenjen i, ako je moguće, navesti pripadajući iznos internog kapitalnog zahtjeva.

Međutim, ako je kamatni rizik u knjizi pozicija kojima se ne trguje značajan rizik i KI izračunava interni kapitalni zahtjev za taj rizik, potrebno je taj rizik posebno iskazati u tački 6.6. Metodologija procjene internog kapitalnog zahtjeva za kamatni rizik u knjizi pozicija kojima se ne trguje i u Tabeli 6. Minimalni kapitalni zahtjevi i procjena internih kapitalnih zahtjeva]

[Ako se za obračun internih kapitalnih zahtjeva koriste interni modeli, opisati način na koji KI obezbjeđuje pouzdane rezultate (koncepti validacije, opis pristupa internoj validaciji (postupak, učestalost) i sadržaja validacije i navesti referencu na raspoložive rezultate internih validacija/provjera metodologija koje je sprovedla nezavisna funkcija validacije.]

[Navesti interne akte kojima je detaljno propisana metodologija procjene internog kapitalnog zahtjeva za tržišne rizike i njihov status (novi, neizmijenjeni, izmijenjeni s malim promjenama itd.).]

6.2.3. Ako iznos internog kapitalnog zahtjeva za tržišne rizike uključuje procjenu zasnovanu na testiranju otpornosti na stres, potrebno je detaljno opisati pretpostavke i način obračuna i navesti iznos dodatnog internog kapitalnog zahtjeva za tržišne rizike po osnovu testiranja otpornosti na stres.

6.3. Metodologija procjene internog kapitalnog zahtjeva za operativni rizik

6.3.1. KI primjenjuje pristupe iz Odluke o adekvatnosti kapitala

Ovaj metod bira isključivo ona KI čiji obračun internih kapitalnih zahtjeva ne odstupa od obračuna propisanog u Odluci o adekvatnosti kapitala ni u iznosu ni u propisanoj stopi adekvatnosti kapitala. KI koja za potrebe regulatornog kapitalnog zahtjeva primjenjuje jednostavni pristup može, ako dokaže da su ispunjeni svi propisani uslovi, za potrebe internog kapitalnog zahtjeva primjenjivati standardizovani ili napredni pristup. KI koja za potrebe regulatornog kapitalnog zahtjeva primjenjuje standardizovani pristup može, ako dokaže da su zadovoljeni svi propisani uslovi, za potrebe internog kapitalnog zahtjeva primjenjivati napredni pristup.

[Potrebno je navesti koji pristup KI primjenjuje i obrazložiti razlog za odabir tog pristupa.]

[Ako je primjenjivo, potrebno je objasniti procjenu moguće potcijenjenosti operativnog rizika zbog primjene propisanih pristupa i dati detaljnu analizu izloženosti koje tim pristupima nijesu pokriveno.]

6.3.2. KI je dodatno unaprijedila pristupe iz Odluke o adekvatnosti kapitala

[Argumentovano objasniti modifikacije pristupa (pretpostavke i način obračuna). Ako modifikovani pristup pokriva i dodatne izloženosti operativnom riziku, potrebno ih je definisati i argumentovano objasniti način na koji je kapitalni zahtjev za izloženosti procijenjen i navesti pripadajući iznos internog kapitalnog zahtjeva.]

[Ako se za obračun internih kapitalnih zahtjeva koriste interni modeli, opisati način na koji KI obezbjeđuje pouzdane rezultate (koncepti validacije, opis pristupa internoj validaciji (postupak, učestalost) i sadržaja validacije i navesti referencu na raspoložive rezultate internih validacija/provjera metodologija koje je sprovela nezavisna funkcija validacije.]

[Navesti interne akte kojima je detaljno propisana metodologija procjene internog kapitalnog zahtjeva za operativni rizik i njihov status (novi, neizmijenjeni, izmijenjeni sa malim promjenama itd.).]

6.3.3. Ako iznos internog kapitalnog zahtjeva za operativni rizik uključuje procjenu zasnovanu na testiranju otpornosti na stres, potrebno je detaljno opisati pretpostavke i način obračuna i navesti iznos dodatnog internog kapitalnog zahtjeva za operativni rizik po osnovu testiranja otpornosti na stres.

6.4. Metodologija procjene internog kapitalnog zahtjeva za valutno indukovani kreditni rizik

6.4.1. KI primjenjuje modifikaciju propisanih pristupa iz Odluke o adekvatnosti kapitala

Ovaj metod bira KI koja izračunom internog kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik ne odstupa od obračuna propisanog u Odluci o adekvatnosti kapitala, ali za potrebe obračuna internog kapitalnog zahtjeva za valutno indukovani kreditni rizik modifikuje propisane pristupe, na primjer povećanim ponderima rizika kod standardizovanog pristupa.

[Potrebno je opisati pristup koji KI primjenjuje, obrazložiti razlog odabira tog pristupa te, ako je primjenjivo, definisati povećane pondere rizika.]

[Potrebno je objasniti procjenu moguće potcijenjenosti valutno indukovanoog kreditnog rizika zbog primjene ovog pristupa.]

6.4.2. KI primjenjuje druge pristupe

[Detaljno objasniti pristup i navesti argumente zasnovane na podacima.]

[Navesti interne akte kojima je detaljno propisana metodologija procjene internog kapitalnog zahtjeva za valutno indukovani kreditni rizik i njihov status (novi, neizmijenjeni, izmijenjeni sa malim promjenama itd.).]

6.4.3. Ako iznos internog kapitalnog zahtjeva za valutno indukovani kreditni rizik uključuje procjenu zasnovanu na testiranju otpornosti na stres, potrebno je detaljno opisati pretpostavke i način obračuna i navesti iznos dodatnog internog kapitalnog zahtjeva za valutno indukovani kreditni rizik po osnovu testiranja otpornosti na stres.

6.5. Metodologija procjene internog kapitalnog zahtjeva za rizik koncentracije

KI analizira rizik koncentracije najmanje po osnovu:

- svake pojedinačne, direktne ili indirektno izloženosti prema jednom licu, odnosno grupi povezanih lica odnosno centralnoj ugovornoj strani i
- skupa izloženosti prema istom ekonomskom sektoru.

KI može analizirati i ostale činioce rizika koncentracije, na primjer skup izloženosti istom geografskom području i istovrsnim poslovima ili robi i primjenu tehnika ublažavanja kreditnog rizika, uključujući naročito rizike povezane sa velikim indirektnim kreditnim izloženostima prema pojedinom davaocu kolaterala, a koji mogu dovesti do takvih gubitaka koji bi mogli ugroziti nastavak poslovanja KI ili značajnu promjenu njenog rizičnog profila.

[U ovom dijelu navode se osnove analiziranja i mjerenja rizika koncentracije. Opisati osnovne pretpostavke i način mjerenja rizika koncentracije.]

6.5.1. KI primjenjuje druge pristupe

[Detaljno objasniti pristup i navesti argumente zasnovane na podacima.]

[Navedi interne akte kojima je detaljno propisana metodologija procjene internog kapitalnog zahtjeva za valutno indukovani kreditni rizik i njihov status (novi, neizmijenjeni, izmijenjeni sa malim promjenama, itd.).]

6.5.2. Ako iznos internog kapitalnog zahtjeva za rizik koncentracije uključuje procjenu zasnovanu na testiranju otpornosti na stres, potrebno je detaljno opisati pretpostavke i način obračuna i navesti iznos dodatnog internog kapitalnog zahtjeva za rizik koncentracije po osnovu testiranja otpornosti na stres.

6.6. Metodologija procjene internog kapitalnog zahtjeva za kamatni rizik u knjizi pozicija kojima se ne trguje

6.6.1. KI primjenjuje pojednostavljeni obračun procjene promjene ekonomske vrijednosti knjige pozicija kojima se ne trguje propisan odlukom kojom se uređuje upravljanje kamatnim rizikom za pozicije kojima se ne trguje

[KI može pri izračunu internog kapitalnog zahtjeva za kamatni rizik u knjizi pozicija kojima se ne trguje primijeniti metodu pojednostavnjenog obračuna procjene promjene ekonomske vrijednosti pozicija kojima se ne trguje propisanu odlukom kojom se uređuje upravljanje kamatnim rizikom za pozicije kojima se ne trguje. KI navodi da je odabrala pojednostavljeni pristup i procjenjuje moguću potcijenjenost kamatnog rizika u knjizi pozicija kojima se ne trguje zbog primjene propisanog pristupa.]

6.6.2. KI koja primjenjuje drugi način obračuna internog kapitalnog zahtjeva za kamatni rizik u knjizi pozicija kojima se ne trguje

[Detaljno objasniti pristup obračuna internog kapitalnog zahtjeva za kamatni rizik u knjizi pozicija kojima se ne trguje i argumentovati odabrani pristup uzimajući u obzir rizični profil i sistem upravljanja rizicima KI.]

[Navedi interne akte kojima je detaljno propisana metodologija procjene internog kapitalnog zahtjeva za kamatni rizik u knjizi pozicija kojima se ne trguje i njihov status (novi, neizmijenjeni, izmijenjeni sa malim promjenama, itd.).]

6.6.3. Ako iznos internog kapitalnog zahtjeva za kamatni rizik u knjizi pozicija kojima se ne trguje uključuje procjenu zasnovanu na testiranju otpornosti na stres, potrebno je detaljno opisati pretpostavke i način obračuna i navesti iznos dodatnog internog kapitalnog zahtjeva za kamatni rizik u knjizi pozicija kojima se ne trguje po osnovu testiranja otpornosti na stres.

6.7. Metodologija procjene internog kapitalnog zahtjeva za ostale rizike

6.7.1. KI koja primjenjuje pojednostavljeni obračun procjene internog kapitalnog zahtjeva za ostale rizike

6.7.1 Opcija za male i jednostavne KI

Popunjavanje mala i jednostavna kreditna institucija koja koristi opciju iz člana 6 stav 6 Odluke

[KI navodi odabrani procenat i argumentaciju za njegov odabir.]

6.7.2. KI koja primjenjuje druge metode procjene internog kapitalnog zahtjeva za ostale rizike

[Opisati osnovne pretpostavke i način mjerenja svakog od značajnih ostalih rizika.]

[Navesti interne akte kojima je detaljno propisana metodologija procjene internog kapitalnog zahtjeva za svaki od značajnih ostalih rizika i njihov status (novi, neizmijenjeni, izmijenjeni sa malim promjenama, itd.).]

6.7.3. Ako iznos internog kapitalnog zahtjeva za bilo koji od ostalih značajnih rizika uključuje procjenu zasnovanu na testiranju otpornosti na stres, potrebno je detaljno opisati pretpostavke i način obračuna i navesti iznos dodatnog internog kapitalnog zahtjeva za taj rizik po osnovu testiranja otpornosti na stres.

6.8. Metodologija procjene eksternih činioaca i testiranja otpornosti na stres – za procjenu ukupnih internih kapitalnih zahtjeva zasnovanih na rezultatima testiranja otpornosti na stres

[Navesti koje eksterne činioce KI analizira u ICAAP-u i način na koji su ti činioci uključeni u ICAAP.]

Opisati nepovoljne scenarije uzete u obzir u okviru ICAAP-a uključujući specifikaciju pretpostavki scenarija i ključnih makroekonomskih varijabli i uključujući opis kako je obrnuto testiranje otpornosti na stres korišćeno za kalibraciju ozbiljnosti primijenjenih scenarija.

Opisati na koji je način testiranje otpornosti na stres uključeno u ICAAP, uključujući planiranje kapitala i raspodjelu internog kapitala prema scenarijima o kojima je izviješten organ upravljanja.]

[Detaljno opisati okvir testiranja otpornosti na stres, primijenjene metodologije i modele, pretpostavke i obim podataka.

Potrebno je navesti kvantitativne rezultate testiranja otpornosti na stres i njihov uticaj u pojedinoj godini stresa na ključne pokazatelje i ključne veličine, uključujući dobit/gubitak, iznos izloženosti, iznos osnovnog, redovnog osnovnog i ukupnog kapitala i stope kapitala.

Ako je primjenljivo, navesti iznos dodatnog internog kapitalnog zahtjeva po osnovu testiranja otpornosti na stres za bilo koji od značajnih rizika ili za procjenu ukupnih internih kapitalnih zahtjeva.]

[Navesti interne akte kojima je detaljnije propisan postupak testiranja otpornosti na stres i način njegovog uključivanja u ICAAP i njihov status (novi, neizmijenjeni, izmijenjeni sa malim promjenama, itd.).]

7. UTVRĐIVANJE UKUPNOG INTERNOG KAPITALA I PLANOVI ZA KAPITAL

7.1. Metodologija procjene ukupnih internih kapitalnih zahtjeva

[KI koja ukupne interne kapitalne zahtjeve utvrđuje sabiranjem internih kapitalnih zahtjeva za sve značajne rizike popunjavanje Tabelu 6. Minimalni kapitalni zahtjevi i procjena internih kapitalnih zahtjeva

KI koja primjenjuje složeniji pristup za obračun ukupnih internih kapitalnih zahtjeva, osim popunjavanja Tabele 6. Minimalni kapitalni zahtjevi i procjena internih kapitalnih zahtjeva treba da: detaljno objasni izabrani pristup i razloge za izbor tog pristupa, navede iznos ukupnih internih kapitalnih zahtjeva prije i poslije efekta diverzifikacije i

navede interne akte kojima je detaljno propisana metodologija procjene ukupnih internih kapitalnih zahtjeva.

Ako KI u iznos ukupnih internih kapitalnih zahtjeva uključuje dodatni kapitalni zahtjev za rizike koji se ne mogu brojčano iskazati, treba da opiše način obračuna, navede iznos dodatnog kapitalnog zahtjeva i objasni na što se on odnosi.

7.2. Definisanje raspoloživog internog kapitala

[Popuniti tabelu u nastavku.]

[Navesti i objasniti razlike između strukture raspoloživog internog i regulatornog kapitala.

Navesti metodologiju/pretpostavke za raspodjelu internog kapitala na subjekte grupe (ako je primjenjivo) i postupke naknadnog praćenja stepena iskorišćenosti internog kapitala u odnosu na alocirani, uključujući i procedure eskalacije.]

[Navesti interne akte kojima je detaljno propisana metodologija utvrđivanja raspoloživog internog kapitala.]

Tabela 4. Regulatorni i interni raspoloživi kapital

R. br.	Stavka	Regulatorni kapital	Interni kapital
1.	UKUPNI KAPITAL		
1.1	OSNOVNI KAPITAL		
1.1.1	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL (ROK)		
1.1.1.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao ROK		
1.1.1.2	Premija na akcije		
1.1.1.3	Zadržana dobit		
1 1.1.1.3.	Zadržana dobit proteklih godina		
2 1.1.1.3.	Priznata dobit ili gubitak		
1.1.1.4	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit		
1.1.1.5	Ostale rezerve		
1.1.1.6	Rezerve za opšte bankarske rizike		
1.1.1.7	Prelazna usklađenja na osnovu instrumenata ROK-a koji se nastavljaju priznavati		
1.1.1.8	Manjinsko učešće priznato u ROK-u		
1.1.1.9	Prelazna usklađenja na osnovu dodatnih manjinskih učešća		
1.1.1.10	Usklađenja ROK-a zbog prudencijalnih filtera		
1.1.1.11	(-) Goodwill		
1.1.1.12	(-) Ostala nematerijalna imovina		
1.1.1.13	(-) Odložena poreska imovina koja zavisi od buduće profitabilnosti i ne proizlazi iz privremenih razlika umanjениh za povezane poreske obaveze		
1.1.1.14	(-) Manjak ispravaka vrijednosti za kreditni rizik u odnosu na očekivane gubitke primjenom IRB pristupa		

1.1.1.15	(-) Imovina penzijskog fonda pod pokroviteljstvom poslodavca		
1.1.1.16	(-) Recipročna međusobna ulaganja u ROK		
1.1.1.17	(-) Odbici od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuju dodatni osnovni kapital		
1.1.1.18	(-) Kvalifikovano učešće van finansijskog sektora na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1250%		
1.1.1.19	(-) Sekjuritizacijske pozicije na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1250%		
1.1.1.20	(-) Slobodne isporuke na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1250%		
1.1.1.21	(-) Pozicije u košarici za koje kreditna institucija ne može utvrditi ponder rizika prema IRB pristupu i na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1250%		
1.1.1.22	(-) Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja u skladu sa pristupom internih modela na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1250%		
1.1.1.23	(-) Instrumenti ROK-a subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija nema značajno ulaganje		
1.1.1.24	(-) Odložena poreska imovina koja se može odbiti i koja zavisi od buduće profitabilnosti i proizlazi iz privremenih razlika		
1.1.1.25	(-) Instrumenti ROK-a subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija ima značajno ulaganje		
1.1.1.26	(-) Iznos koji prelazi prag od 17,65%		
1.1.1.27	Ostala prelazna usklađenja ROK-a		
1.1.1.28	(-) Dodatni odbici od ROK-a u skladu sa članom 2 Odluke o adekvatnosti kapitala		
1.1.1.29	Elementi ili odbici od ROK-a – ostalo		
1.1.2	DODATNI OSNOVNI KAPITAL		
1.2	DOPUNSKI KAPITAL		

7.3. Planovi za kapital

[Popuniti tabelu u nastavku.

Navesti planirani apsolutni iznos i strukturu internog i regulatornog kapitala kojim će KI pokriti značajne rizike iz svog poslovanja za sljedeće tri godine. Uporediti planirani iznos kapitala sa trenutno raspoloživim iznosom na dan 31. 12. 20xx. i obrazložiti razlike.]

[Navesti koje je faktore KI uzela u obzir pri utvrđivanju strategije planiranja kapitala. Naročito, da li je KI uzela u obzir dobijanje željenog kreditnog rejtinga pri planiranju kapitala. Ako jest, potrebno je navesti ciljani kreditni rejting.]

[Navesti najvažnije odrednice plana za kapital kao što su strateški ciljevi KI, rok na koji se odnosi plan, postupci planiranja kapitala i odgovornost za taj postupak, način na koji će KI ispunjavati kapitalne zahtjeve u budućnosti, relevantna ograničenja vezana za kapital (npr. efekat izmjene propisa ili donošenja novih propisa) i opšti plan za postupanje u nepredviđenim okolnostima (npr. način pribavljanja dodatnog kapitala, ograničavanje poslovne aktivnosti ili primjena tehnika ublažavanja rizika) i dr.

U prilogu ovog izvještaja dostaviti usvojeni plan za kapital.]

[Navesti politiku dividenda za KI i zavisna društva uključena u ICAAP.]

Tabela 5. Planiranje kapitala

PLANIRANJE KAPITALA				
Stavka	Tekuća godina	Tekuća godina + 1	Tekuća godina + 2	Tekuća godina + 3
Planirana stopa regulatornog kapitala				
Planirani regulatorni kapital				
Planirani raspoloživi interni kapital				
Planirani interni kapitalni zahtjevi				

Tabela 6. Minimalni kapitalni zahtjevi i procjena internih kapitalnih zahtjeva

MINIMALNI KAPITALNI ZAHTJEVI I PROCJENA INTERNIH KAPITALNIH ZAHTJEVA			
Rizik	PRVI STUB (Odluka o adekv. kapitala)	DRUGI STUB (ICAAP)	
	Minim. kapitalni zahtjevi	Metodologija procjene internih kapitalnih zahtjeva	Interni kapitalni zahtjevi
1. Kreditni rizik			
Rizik druge ugovorne strane ili osnovni kreditni rizik			
Valutno indukovani kreditni rizik			
Rizik koncentracije			
Kreditni rizik zemlje			
Rizik prilagođavanja kreditnom vrednovanju			
Rezidualni rizik			

.....				
.....				
2. Tržišni rizik				
3. Kamatni rizik iz pozicija kojima se ne trguje				
4. Operativni rizik				
5. Dodatni iznos izloženosti riziku zbog fiksnih opštih troškova				
6. Ostali rizici značajni za KI				
a) Strateški rizik				
b) Reputacioni rizik				
c) Poslovni rizik				
...				
7. Rizik nedostatka modela				
8. Rizik likvidnosti (rizik izvora finansiranja)				
9. Nedostaci internog upravljanja na nivou KI				
10. Uticaj eksternih činilaca i rezultati testiranja otpornosti na stres				
11. Rezultati diversifikacije (-)				
a) u okviru rizika				
b) između rizika				
12. UKUPNI REGULATORNII/INTERNI KAPITALNI ZAHTJEVI				

8. OSTALE INFORMACIJE

8.1. Eksternalizacija

Ako je KI eksternalizovala sprovođenje dijela faze postupka procjene internog kapitala, potrebno je navesti šta je i kako je to sprovela, ko je pružalac usluge i na koji način postupa u skladu sa odredbama odluke kojom se uređuje eksternalizacija

8.2. Uključivanje u konsolidovani ICAAP

[Ako je KI zavisno društvo matične kreditne institucije/matičnog društva u EU-u ili trećoj zemlji, potrebno je ukratko opisati metode i način usklađivanja postupka procjene adekvatnosti internog kapitala KI sa postupkom koji sprovodi matična kreditna institucija / matično društvo.]

8.3. Ostalo

[Navesti ostale informacije i rezultate procesa procjene adekvatnosti internog kapitala koji nijesu obuhvaćeni u prethodnim djelovima ovog izvještaja.]